

prof. dr hab. n. med. Andrzej Szuba
Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich
w Wrocławiu

prof. dr hab. n. med. Piotr Szymanski
Centrum Szpitali Klinicznych MSWiA, Warszawa

dr n. med. Aleksandra Szymczak
im. Piastów Śląskich

dr n. med. Robert K. Szymczak
Szpital Uniwersytecki Medyczny

lek. Karol Słomka
Poznań

dr n. med. Janusz Wasowski
Wrocławski Uniwersytet Medyczny

prof. dr hab. n. med. Urszula
Wereszczynska-Siemiatkowska
Uniwersytet Medyczny w Białymostku

dr hab. n. med. Stefan Wesolowski,
prof. IGIChP
Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc, Warszawa

prof. dr hab. n. med. Elżbieta Wiatr
Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc, Warszawa

dr hab. n. med. Karol Wierzbicki
Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum

prof. dr hab. n. med. Wojciech Zaluski
Uniwersytet Medyczny w Lublinie

dr n. med. Iwona Kaporowska-Stachowiak
Uniwersytet Medyczny im. E. Marchwińskiego
w Poznaniu

prof. dr hab. n. med. Włodzisław A. Zatoń
Poznań

prof. dr hab. n. med. Andrzej Zdobych
Gdański Uniwersytet Medyczny

dr hab. n. med. Jan Zawadzki
Instytut Farmacji – Centrum Zdrojowa Dębica
Wrocław

Spis treści

Rozdziały oraz materiały ilustracyjne (filmy, ryciny i tabele) oznaczone w podręczniku 3-znakowym kodem (np. @8fs) są dostępne na stronie <https://mp.pl/interna/e>

I Choroby układu krążenia

A. Fizjologia *Andrzej Beręsewicz, Michał Mączewski, Urszula Mackiewicz* 3

1. Fizjologia serca 3

2. Fizjologia układu naczyniowego 9

B. Badania diagnostyczne 12

1. Wybrane objawy podmiotowe *Wojciech Szczeklik* 12

1.1. Ból w klatce piersiowej 12

1.2. Kołatania serca 14

1.3. Omdlenie 15

1.4. Obrzęki 16

1.5. Inne objawy 16

2. Wybrane objawy przedmiotowe *Wojciech Szczeklik* 17

2.1. Sinica 17

2.2. Palce pałeczkowate 18

2.3. Poszerzenie żył szyjnych i tętno żyłne 18

2.4. Uderzenie koniurszkowe oraz tętnienie lewej komory 19

2.5. Tętnienia 20

2.5.1. Tętnienie prawej komory (uderzenie skurczowe prawej komory) 20

2.5.2. Tętnienie w dołku podsercowym 20

2.5.3. Tętnienie pnia płucnego 20

2.5.4. Tętnienie aorty wstępującej 20

2.5.5. Tętnienie innych tętnic 20

2.6. Drżenia klatki piersiowej (mruki) 20

2.6.1. Mruk skurczowy 20

2.6.2. Mruk rozkurczowy 20

2.6.3. Mruk skurczowo-rozkurczowy 20

2.7. Przesunięcie granic wypuku serca 20

2.8. Objawy osłuchowe 21

2.8.1. Pierwszy ton serca (I ton) 21

2.8.2. Drugi ton serca (II ton) 21

2.8.3. Dodatkowe tony serca 22

2.8.4. Szmer serca 23

2.8.5. Szmer ciągły (maszynowy) 25

2.8.6. Tarcie osierdziowe 25

2.9. Tętno tętnicze 25

3. Badania laboratoryjne *Bogdan Solnica* 26

3.1. Cholesterol 26

3.2. Triglicerydy 28

3.3. Apolipoproteina B 28

3.4. Lipoproteina (a) 29

3.5. Troponiny sercowe 29

3.6. CK-MB_{mass} 31

3.7. Peptydy natriuretyczne 31

3.8. Homocysteina @/btc

4. Badania obrazowe 33

4.1. Radiogramy przeglądowe klatki piersiowej
Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki 33

4.2. Angiografia 39

4.2.1. Angiografia wieńcowa *Jarosław D. Kasprzak, Anna Kopff* 39

4.2.2. Angiografia żył i tętnic obwodowych
Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki 42

4.3. Tomografia komputerowa serca *Jerzy Walecki, Mariusz I. Furmanek, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki, Maciej Sosnowski* 51

4.4. Rezonans magnetyczny serca
Jerzy Walecki, Janina M. Michalak, Michał Zawadzki 56

4.5. Scyntygrafia serca *Jarosław D. Kasprzak* 58

4.6. Echokardiografia *Jarosław D. Kasprzak* 63

4.7. Ultrasonografia wewnątrzwieńcowa i inwazyjne badania czynnościowe tętnic wieńcowych *Jarosław D. Kasprzak* 69

4.7.1. Ultrasonografia wewnątrzwieńcowa 69

4.7.2. Inwazyjne badania czynnościowe tętnic wieńcowych 70

4.8. Ultrasonografia naczyń obwodowych
Marzena Frołow, Marek Krzanowski 70

4.8.1. Ultrasonografia tętnic obwodowych 71

4.8.2. Ultrasonografia żył obwodowych 76

5. Elektrokardiografia *Andrzej Dąbrowski* 77

5.1. Elektrokardiogram standardowy 77

5.2. Elektrokardiograficzna próba wysiłkowa 94

5.3. Elektrokardiogram rejestrowany metodą Holtera 98

5.4. Elektrokardiogram uśredniony 100

5.5. Mikrowoltowa naprzemiennosc załamek T 101

6. Badanie elektrofizjologiczne serca
Piotr Kulakowski, Andrzej Stanke 101

6.1. Inwazyjne badanie elektrofizjologiczne (EPS) 101

6.2. Stymulacja przezprzelykowa przedsionka (TAP) 104

7. Pomiar ciśnienia tętniczego
Marek Kabat, Aleksander Prejbisz, Andrzej Januszewicz 104

7.1. Kliniczny pomiar ciśnienia tętniczego 104

7.2. Automatyczne monitorowanie ciśnienia tętniczego 105

7.3. Samodzielne pomiary ciśnienia tętniczego 110

7.4. Inwazyjny pomiar ciśnienia tętniczego 110

8. Badania hemodynamiczne serca 111

8.1. Cewnikowanie serca *Jarosław D. Kasprzak, Michał Plewka* 111

8.2. Pomiar pojemności minutowej serca (rzutu serca)
Miłosz Jankowski 114

9. Nieinwazyjne badania hemodynamiczne naczyń obwodowych
Marzena Frołow, Jerzy Dropiński, Marek Krzanowski 117

9.1.	Ocena krążenia tętniczego kończyn	117	2.1.	Przewlekłe zespoły wieńcowe	172
9.1.1.	Wskaźnik kostkowo-ramienny	117	2.2.	Ostre zespoły wieńcowe	173
9.1.2.	Pomiary segmentarnych ciśnień skurczowych	118	3.	Przewlekłe zespoły wieńcowe	175
9.1.3.	Pletyzmografia segmentarna	119	3.1.	Typowy przewlekły zespół wieńcowy <i>Piotr Niewiński, Tomasz Pasierski, Waldemar Banasiak</i>	175
9.1.4.	Badanie przepływu ślepych doplerem	119	3.2.	Dławica mikronaczyniowa <i>Henryk Wysocki</i>	187
9.1.5.	Badania czynnościowe (test marszowy) z wykorzystaniem bieżni ruchomej	119	3.3.	Dławica związana z mostkami mięśniowymi nad tętnicami wieńcowymi <i>Piotr Niewiński, Tomasz Pasierski, Waldemar Banasiak</i>	188
9.2.	Ocena krążenia żylnego	119	3.4.	Dławica odmienna (Prinzmetal) <i>Piotr Niewiński, Tomasz Pasierski, Waldemar Banasiak</i>	189
9.2.1.	Próby flebologiczne	119	4.	Ostry zespół wieńcowy bez uniesienia odcinka ST <i>Andrzej Budaj, Bronisław Bednarz</i>	191
9.2.2.	Badanie doplerem fali ciągłej	119	5.	Zawał serca z uniesieniem odcinka ST <i>Andrzej Budaj, Bronisław Bednarz</i>	206
9.2.3.	Ciśnienie marszowe	119	6.	Leczenie inwazyjne	223
9.2.4.	Fotopletyzmografia i reografia refleksu świetlnego	119	6.1.	Przezkórne interwencje wieńcowe <i>Bartosz Hudzik, Lech Poloński</i> ...	223
9.2.5.	Pletyzmografia pneumatyczna	119	6.2.	Pomostowanie aortalno-wieńcowe <i>Jerzy Sadowski, Anna Kędziora, Jacek Piątek, Karol Wierzbicki, Maciej Bochenek</i>	229
10.	Badania regulacji wegetatywnej układu krążenia <i>Piotr Kulakowski, Grzegorz Raczak</i>	120	6.3.	Rewaskularyzacja laserowa <i>Jerzy Sadowski, Anna Kędziora, Jacek Piątek, Karol Wierzbicki</i>	229
10.1.	Masaż zatoki tętnicy szyjnej	120	G.	Zaburzenia rytmu serca i przewodzenia	
10.2.	Test pochyleniowy	120		<i>Maria Trusz-Gluza</i>	233
10.3.	Próba pionizacyjna	121	1.	Nadkomorowe zaburzenia rytmu serca	233
10.4.	Badanie odruchu z baroreceptorów tętniczych	121	1.1.	Dodatkowe pobudzenia nadkomorowe	233
11.	Biopsja endomiokardialna <i>Ewa Walczak, Justyna Szczygieł</i>	122	1.2.	Częstoskurcze nadkomorowe	235
12.	Badanie płynu osierdziowego <i>Witold Tomkowski, Paweł Kuca</i>	124	1.3.	Częstoskurcz nawrotny w węźle przedsionkowo-komorowym	241
13.	Badania mikrokrążenia <i>Paweł Maga</i>	125	1.4.	Zespoły preekscytacji	243
13.1.	Kapilaroskopia	125	1.5.	Częstoskurcz przedsionkowy jednoogniskowy i wielogniskowy ...	246
13.2.	Wideokapilaroskopia	126	1.6.	Tachyarytmie zatokowe	248
13.3.	Pomiar przepływu kapilarnego metodą doplera laserowego	126	1.7.	Trzepotanie przedsionków	249
13.4.	Termografia	126	1.8.	Migotanie przedsionków	252
13.5.	Przezkórny pomiar prężności tlenu	127	2.	Komorowe zaburzenia rytmu serca	265
14.	Badania obrazowe naczyń chłonnych <i>Andrzej Szuba</i>	127	2.1.	Informacje ogólne	265
14.1.	Limfoscintygrafia	127	2.2.	Idiopatyczne częstoskurcze komorowe	270
14.2.	Tomografia komputerowa	127	2.3.	Komorowe zaburzenia rytmu po zawale serca	272
14.3.	Tomografia emisyjna pojedynczego fotonu w połączeniu z tomografią komputerową (SPECT-TK)	127	2.4.	Komorowe zaburzenia rytmu u chorych z kardiomiopatią	273
14.4.	Rezonans magnetyczny	127	2.4.1.	Kardiomiopatia rozstrzeniowa niezwiązana z niedokrwieniem	274
14.5.	Limfangiografia fluorescencyjna	128	2.4.2.	Kardiomiopatia przerostowa	274
14.6.	Ultrasonografia	128	2.4.3.	Arytmogenna kardiomiopatia prawokomorowa (ARVC)	275
C.	Nagłe zatrzymanie krążenia i wstrząs	129	2.5.	Wrodzony zespół długiego QT	275
1.	Nagłe zatrzymanie krążenia <i>Miłosz Jankowski, Grzegorz Cebula</i>	129	2.6.	Wrodzony zespół krótkiego QT	277
2.	Wstrząs <i>Miłosz Jankowski</i>	141	2.7.	Zespół Brugadów	278
2.1.	Wstrząs hipowolemiczny	146	2.8.	Wielokształtny częstoskurcz komorowy zależny od katecholamin ...	280
2.1.1.	Wstrząs krwotoczny	147	2.9.	Idiopatyczne migotanie komór	281
2.2.	Wstrząs kardiogeny	148	2.10.	Nagła śmierć sercowa	281
2.3.	Wstrząs obturacyjny	149	3.	Zaburzenia automatyzmu i przewodzenia	283
D.	Miażdżycy i ryzyko sercowo-naczyniowe	150	3.1.	Dysfunkcja węzła zatokowego	283
1.	Miażdżycy <i>Tomasz Guzik, Anetta Undas, Andrzej Szczekliki</i>	150	3.2.	Bloki przedsionkowo-komorowe	286
2.	Ocena ryzyka sercowo-naczyniowego <i>Barbara Cybulska, Longina Kłosiewicz-Latoszek, Wiktor B. Szostak</i>	156	3.3.	Bloki śródkomorowe	289
3.	Strategie profilaktyki <i>Barbara Cybulska, Longina Kłosiewicz-Latoszek, Wiktor B. Szostak</i>	156	4.	Metody leczenia zaburzeń rytmu i przewodzenia	291
E.	Dyslipidemie	160	4.1.	Leki antyarytmiczne	291
	<i>Barbara Cybulska, Longina Kłosiewicz-Latoszek, Wiktor B. Szostak</i>	160	4.2.	Ablacja przezkórna	292
1.	Fizjologia	160	4.3.	Kardiowersja i defibrylacja serca	293
2.	Klasyfikacja	161	4.4.	Elektrostymulacja serca	296
3.	Hipercholesterolemia	161	4.5.	Wszczepialny kardiowerter-defibrylator	301
4.	Dyslipidemia aterogenna	167	5.	Zaburzenia rytmu serca u kobiet w ciąży	302
5.	Ciężka hipertriglicerydemia	169	H.	Wady serca	303
F.	Choroba niedokrwienna serca	171	1.	Zwężenie zastawki aortalnej <i>Marek Konka, Piotr Hoffman</i>	303
1.	Klasyfikacja <i>Andrzej Budaj</i>	171	2.	Niedomykalność zastawki aortalnej <i>Piotr Szymański, Piotr Hoffman</i>	311
2.	Etiologia i patogenezą <i>Andrzej Beręsewicz, Anetta Undas</i>	172			

3.	Zwężenie zastawki mitralnej	Marek Konka, Piotr Hoffman	316
4.	Niedomykalność zastawki mitralnej	Piotr Szymański, Piotr Hoffman	322
5.	Zespół wypadania płatków zastawki mitralnej	Zbigniew Gąsior, Piotr Pysz	329
6.	Wady zastawki trójdzielnej	Marek Konka, Piotr Hoffman	332
6.1.	Zwężenie zastawki trójdzielnej		332
6.2.	Niedomykalność zastawki trójdzielnej		333
7.	Wady złożone		335
7.1.	Złożona wada aortalna	Marek Konka, Piotr Szymański	335
7.2.	Złożona wada mitralna	Piotr Szymański, Piotr Hoffman	336
7.3.	Wady wielozastawkowe	Marek Konka, Piotr Szymański	337
8.	Wrodzone wady serca u dorosłych	Piotr Hoffman	339
8.1.	Ubytek przegrody międzyprzedsionkowej		339
8.2.	Drożny otwór owalny		343
8.3.	Izolowany ubytek przegrody międzykomorowej		344
8.4.	Przetrwwały przewod tętniczy		346
8.5.	Tetralogia Fallota		348
8.6.	Zespół Eisenmengera		351
8.7.	Zwężenie drogi odpływu prawej komory		353
8.8.	Zwężenie drogi odpływu lewej komory		354
8.9.	Koarktacja aorty		356
8.10.	Wady zastawek przedsionkowo-komorowych		357
8.10.1.	Anomalia Ebsteina		357
8.11.	Serce trójprzedsionkowe		359
8.12.	Wrodzone skorygowane przełożenie pni tętniczych		359
8.13.	Chory po operacyjnym leczeniu wrodzonej wady serca		359
8.13.1.	Chory po korekcji całkowitej tetralogii Fallota		359
8.13.2.	Chory po korekcji przełożenia pni tętniczych		360
8.13.3.	Chory po operacji Fontana		360
9.	Protezy zastawek serca	Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Janusz Konstanty-Kalandyk, Bogusław Kapelak, Maciej Bochenek	360
9.1.	Zastawki mechaniczne		360
9.2.	Zastawki biologiczne		361
9.3.	Wybór rodzaju protezy zastawki		361
10.	Monitorowanie chorego po operacyjnym leczeniu wady zastawkowej serca	Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Janusz Konstanty-Kalandyk, Bogusław Kapelak, Maciej Bochenek	362
10.1.	Prowadzenie prawidłowego leczenia przeciwwzakrzepowego		362
10.2.	Monitorowanie efektu zabiegu operacyjnego		363
I.	Choroby wsierdzia		365
1.	Infekcyjne zapalenie wsierdzia	Janina Stępińska	365
2.	Gorączka reumatyczna	Ernest Kuchar, Anetta Undas	379
J.	Choroby mięśnia sercowego		382
1.	Zapalenie mięśnia sercowego	Zofia T. Bilińska, Łukasz Małek	382
2.	Kardiomiopatie	Jan Wodniecki	387
2.1.	Klasyfikacja		387
2.2.	Kardiomiopatia rozstrzeniowa		387
2.3.	Kardiomiopatia przerostowa		389
2.4.	Kardiomiopatia restrykcyjna		393
2.5.	Arytmogenna kardiomiopatia prawokomorowa		394
2.6.	Kardiomiopatie niesklasyfikowane		396
2.7.	Inne kardiomiopatie o znanej przyczynie		396
K.	Choroby osierdzia	Witold Tomkowski, Paweł Kuca	399
1.	Zapalenie osierdzia		399
2.	Płyn w worku osierdziowym		405
3.	Tamponada serca		406
4.	Zaciskające zapalenie osierdzia		408
5.	Chylopericardium		410
6.	Torbiele osierdzia		410
7.	Wady wrodzone osierdzia		410
L.	Nowotwory serca	Piotr Pruszczyk, Grzegorz Styczyński	411
Ł.	Niewydolność serca		414
1.	Przewlekła niewydolność serca	Andrzej Surdacki, Olga Kruszelnicka, Bernadeta Chyrchel, Jacek Bednarek, Michał Chyrchel, Jacek Dubiel	414
2.	Ostra niewydolność serca	Bronisław Bednarz, Andrzej Budaj	435
3.	Mechaniczne wspomaganie krążenia		442
3.1.	Kontrapulsacja wewnątrzaoortalna	Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Anna Kędziora, Piotr Przybyłowski, Irena Milaniak, Maciej Bochenek	443
3.2.	Poz austrojowa oksygenacja przebłonowa	Anna Kędziora	444
3.3.	Urządzenia wspomagające czynność komór	Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Anna Kędziora, Piotr Przybyłowski, Irena Milaniak, Maciej Bochenek	445
3.4.	Sztuczne serce	Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Anna Kędziora, Piotr Przybyłowski, Irena Milaniak, Maciej Bochenek	446
4.	Leczenie operacyjne przewlekłej niewydolności serca	Jerzy Sadowski, Karol Wierzbicki, Anna Kędziora, Piotr Przybyłowski, Irena Milaniak, Maciej Bochenek	446
4.1.	Przeszczepienie serca		446
4.2.	Inne metody		448
M.	Nadciśnienie tętnicze		449
1.	Klasyfikacja	Andrzej Januszewicz, Aleksander Prejbisz, Piotr Dobrowolski	449
2.	Nadciśnienie tętnicze pierwotne	Andrzej Januszewicz, Aleksander Prejbisz, Piotr Dobrowolski	450
3.	Nadciśnienie naczyniowonekowe	Andrzej Januszewicz, Aleksander Prejbisz, Piotr Dobrowolski	465
4.	Nadciśnienie tętnicze u kobiet w ciąży	Aleksander Prejbisz, Tomasz Stompór, Przemysław Kosiński, Władysław Sułowicz	471
4.1.	Nadciśnienie tętnicze w ciąży – informacje ogólne		471
4.2.	Stan przedrzucawkowy		472
4.3.	Rzucawka		474
N.	Nadciśnienie płucne	Marcin Kurzyzna, Adam Torbicki	475
O.	Choroby aorty i tętnic obwodowych		488
1.	Choroby aorty	Wojciech Bodzoń, Leszek Masłowski	488
1.1.	Tętniak aorty		488
1.1.1.	Tętniak aorty piersiowej		490
1.1.2.	Tętniak aorty brzusznej		493
1.2.	Ostre zespoły aortalne		496
1.2.1.	Rozwarstwienie aorty		497
1.2.2.	Krwiak śródścienny		504
1.2.3.	Wrzód drążący aorty		505
1.2.4.	Tętniak rzekomy aorty		505
1.2.5.	Ograniczone pęknięcie aorty		505
1.2.6.	Urazowe uszkodzenie aorty		506
2.	Choroba Takayasu	Marcin Milchert, Leszek Masłowski, Marzena Frolow	507
3.	Olbrzymiokomórkowe zapalenie tętnic	Marcin Milchert, Leszek Masłowski, Marzena Frolow	510
4.	Zakrzepowo-zarostowe zapalenie naczyń	Marzena Frolow, Leszek Masłowski	512
5.	Choroby dużych tętnic kończyn dolnych		516
5.1.	Przewlekłe niedokrwienie kończyn dolnych	Marzena Frolow, Wiktoria Leśniak, Leszek Masłowski	516
5.2.	Ostre niedokrwienie kończyn dolnych	Wojciech Bodzoń, Wiktoria Leśniak, Leszek Masłowski	523
6.	Zwężenie tętnic szyjnych i tętnic kręgowych	Wojciech Bodzoń, Leszek Masłowski	528
6.1.	Zwężenie tętnic szyjnych		528

6.2.	Zwężenie tętnic kręgowych	532
7.	Choroby tętnic kończyn górnych	533
7.1.	Zespół podkradania tętnicy podobojczykowej <i>Marzena Frołow, Rafał Niżankowski</i>	533
7.2.	Niedokrwienie kończyny górnej <i>Wojciech Bodzoń</i>	535
7.3.	Powikłania tętnicze przetok dializacyjnych <i>Wojciech Bodzoń</i>	536
8.	Choroby tętnic trzewnych <i>Wojciech Bodzoń</i>	536
8.1.	Ostre niedokrwienie jelit	536
8.2.	Przewlekłe niedokrwienie jelit	538
9.	Wielopoziomowa choroba tętnic <i>Wojciech Bodzoń</i>	539
10.	Naczyniowe zespoły uciskowe	540
10.1.	Zespół górnego otworu klatki piersiowej <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	540
10.2.	Zespół usidlenia tętnicy podkołanowej <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	542
10.3.	Zespół ucisku lewej żyły nerkowej przez aortę i tętnicę krękową górną <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	542
10.4.	Zespół ucisku lewej żyły biodrowej <i>Marzena Frołow</i>	544
P.	Choroby żył obwodowych	545
	<i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	545
1.	Zakrzepowe zapalenie żył powierzchownych	545
2.	Przewlekła niewydolność żylna	547
R.	Żylna choroba zakrzepowo-zatorowa	554
1.	Zakrzepica żył głębokich <i>Rafał Niżankowski, Jerzy Windyga</i>	554
2.	Zatorowość płucna <i>Piotr Pruszczyk, Adam Torbicki</i>	565
3.	Profilaktyka pierwotna żylnego choroby zakrzepowo-zatorowej <i>Rafał Niżankowski, Jerzy Windyga, Krystyna Zawilska</i>	578
4.	Ogólne zasady leczenia przeciwkrzepiwiowego <i>Anetta Undas, Krystyna Zawilska</i>	584
4.1.	Heparyny	584
4.2.	Inhibitory czynnika Xa	589
4.3.	Bezpośrednie inhibitory trombiny	591
4.4.	Antagoniści witaminy K	592
4.5.	Leczenie przeciwzakrzepowe a anestezja regionalna	599
S.	Choroby mikrokrążenia	600
1.	Objaw Raynauda <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	600
2.	Siność siatkowata <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	603
3.	Akrocyjanoza <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	604
4.	Bolesny rumień kończyn <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	604
5.	Zatorowość cholesterolowa <i>Michał Myśliwiec, Robert Drabczyk</i>	605
T.	Wady rozwojowe naczyń krwionośnych	606
1.	Zespół Marfana <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	606
2.	Zespół Ehlersa i Danlosa naczyniowy <i>Marzena Frołow, Grzegorz Goncerz, Leszek Masłowski</i>	608
3.	Wrodzone malformacje naczyniowe <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	609
3.1.	Wrodzone malformacje tętniczo-żylny	609
4.	Zespół Klippela i Trénaunaya <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	610
5.	Naczyniaki <i>Marzena Frołow, Leszek Masłowski</i>	611
U.	Choroby naczyń chłonnych <i>Andrzej Szuba</i>	613
1.	Podstawy fizjologii układu chłonnego	613
2.	Zapalenie naczyń chłonnych	613
3.	Obrzęk limfatyczny (chłonny)	614
W.	Omdlenia <i>Piotr Kułakowski</i>	619
1.	Omdlenia odruchowe	621
2.	Zespół zatoki szyjnej	623
3.	Omdlenie sytuacyjne	623
4.	Hipotensja ortostatyczna	623
5.	Omdlenia kardiogenne	624
6.	Omdlenia związane z chorobami naczyń mózgowych	626
Z.	Konsultacje kardiologiczne przed operacjami pozasercowymi <i>Witold Pikto-Pietkiewicz, Wojciech Szczeklik, Tomasz Pasierski</i>	627
1.	Ocena ryzyka okołoperacyjnego	627
2.	Okołoperacyjne leczenie farmakologiczne i monitorowanie	631
3.	Okołoperacyjny zawal serca	632
II	Choroby układu oddechowego	
A.	Anatomia i fizjologia	635
1.	Anatomia <i>Stefan Wesolowski</i>	635
2.	Fizjologia <i>Stefan Wesolowski</i>	637
3.	Oplucna <i>Krzysztof Śladek</i>	639
4.	Fizjologia oddychania w czasie snu <i>Robert Plywaczewski</i>	639
B.	Badania diagnostyczne	640
1.	Wybrane objawy podmiotowe <i>Wojciech Szczeklik</i>	640
1.1.	Kaszel	640
1.2.	Chrypka	641
1.3.	Krwioplucie	642
1.4.	Duszność	642
2.	Wybrane objawy przedmiotowe <i>Wojciech Szczeklik</i>	643
2.1.	Palce pałeczkowate	643
2.2.	Zniekształcenie klatki piersiowej	643
2.3.	Zaburzenia cyklu i toru oddychania	644
2.4.	Zmiany drżenia głosowego	646
2.5.	Trzeszczenia w tkance podskórnej klatki piersiowej	646
2.6.	Nieprawidłowy odgłos opukowy	646
2.7.	Nieprawidłowe szmery oddechowe	646
3.	Badanie gazów oddechowych <i>Miłosz Jankowski</i>	647
3.1.	Gazometria krwi	647
3.2.	Pulsoksymetria	648
3.3.	Kapnometria i kapnografia	649
4.	Badania obrazowe <i>Piotr Grzanka, Iwona Bestry</i>	650
4.1.	Radiogramy przeglądowe klatki piersiowej	650
4.2.	Tomografia komputerowa	652
4.3.	Słownik wybranych pojęć używanych w opisach RTG i TK	652
4.4.	Rezonans magnetyczny	660
4.5.	Scyntygrafia	660
4.6.	Pozytonowa tomografia emisyjna	660
4.7.	Ultrasonografia	661
4.7.1.	Słownik wybranych pojęć używanych w USG płuc	663
5.	Badania czynnościowe układu oddechowego <i>Piotr Boras</i>	664
5.1.	Spirometria z zapisem krzywej przepływu-objętość	664
5.1.1.	Spirometria podstawowa	665
5.1.2.	Spirometria po inhalacji leku rozkurczającego oskrzela (próba rozkurczowa)	670
5.1.3.	Próby prowokacyjne	670
5.1.4.	Maksymalna wentylacja dowolna	671
5.2.	Pomiar szczytowego przepływu wydechowego	671
5.3.	Oscylometria impulsowa	672
5.4.	Pletyzmografia	673
5.5.	Badanie podatności statycznej układu oddechowego	675
5.6.	Badanie transferu płucnego dla tlenu węgla (T _{lco})	675
5.7.	Próby wysiłkowe	676
5.7.1.	Sercowo-płucna próba wysiłkowa	676

5.7.2.	Testy marszowe	677	3.13.	Grypowe zapalenie płuc	777
6.	Bronchoskopia <i>Krzysztof Śladek</i>	680	3.14.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Pneumocystis jiroveci</i> (pneumocystoza)	777
7.	Wideoorakoskopia i wzernikowanie śródpiersia <i>Krzysztof Śladek, Dariusz Wąsowski</i>	683	3.15.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Aspergillus</i> (inwazyjna aspergiloza i podostra inwazyjna aspergiloza płuc)	778
7.1.	Wideoorakoskopia	683	3.16.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Candida</i>	779
7.2.	Wzernikowanie śródpiersia	684	E. Choroby śródmiąższowe płuc	780	
8.	Biopsja przezskórna opłucnej i płuca <i>Krzysztof Śladek</i>	684	1.	Idiopatyczne śródmiąższowe zapalenie płuc <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	780
8.1.	Biopsja przezskórna opłucnej	684	1.1.	Idiopatyczne włóknienie płuc	781
8.2.	Biopsja przezskórna płuca	685	1.2.	Inne postaci idiopatycznego śródmiąższowego zapalenia płuc	785
9.	Badania morfologiczne układu oddechowego <i>Renata Langfort</i>	685	1.2.1.	Niespecyficzne śródmiąższowe zapalenie płuc	785
10.	Badanie płynu opłucnowego <i>Jerzy Soja</i>	689	1.2.2.	Kryptogenne organizujące się zapalenie płuc	785
11.	Badanie płwociny <i>Aleksander Kania</i>	692	1.2.3.	Ostre śródmiąższowe zapalenie płuc	785
12.	Stężenie tlenu azotu w powietrzu wydychanym (FE _{NO}) <i>Lucyna Mastalerz, Filip Mejza</i>	692	1.2.4.	Choroba śródmiąższowa płuc związana z zapaleniem oskrzelików i złączające śródmiąższowe zapalenie płuc	786
C. Choroby dróg oddechowych	694	1.2.5.	Limfocytowe śródmiąższowe zapalenie płuc	787	
1.	Zapalenie zatok przynosowych <i>Monika Świerczyńska-Krepa, Zbigniew Świerczyński</i>	694	1.2.6.	Samoistna fibroelastoza opłucnowo-śródmiąższowa	787
2.	Ostre zapalenie gardła i migdałków (angina) <i>Leszek Szenborn, Piotr Sawiec</i>	698	1.2.7.	Nieokreślone samoistne śródmiąższowe zapalenie płuc	787
3.	Błonica <i>Aleksandra Szymczak</i>	701	1.2.8.	Włóknienie płuc współistniejące z rozedmą	787
4.	Choroby krtani <i>Monika Świerczyńska-Krepa, Zbigniew Świerczyński</i>	703	1.2.9.	Śródmiąższowe zapalenie płuc z cechami autoimmunologicznymi	787
4.1.	Zapalenie krtani	703	2.	Sarkoidoza <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	788
4.2.	Dysfonia	704	3.	Alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych <i>Monika Szturmowicz, Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	792
4.2.1.	Dysfonia czynnościowa	704	4.	Rozlane krwawienie pęcherzykowe <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	797
4.2.2.	Dysfonia organiczna	704	5.	Eozynofilie płucne <i>Monika Szturmowicz, Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	799
4.3.	Rak krtani	705	5.1.	Eozynofilie płucne o znanej etiologii <i>Monika Szturmowicz, Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	799
5.	Ostre zapalenie oskrzeli <i>Jan Kuś, Filip Mejza</i>	705	5.1.1.	Eozynofilie w przebiegu infestacji pasożytniczych <i>Monika Szturmowicz, Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry, Weronika Rymer</i>	799
6.	Krzusiec (koklusz) <i>Jacek Wysocki, Jacek Mrukowicz, Bożena Dubiel</i>	706	5.1.2.	Alergiczna aspergiloza oskrzelowo-płucna <i>Monika Szturmowicz, Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	800
7.	Przewlekła obturacyjna choroba płuc <i>Władysław Pierzchała, Ewa Niżankowska-Mogilnicka, Filip Mejza</i>	708	5.2.	Eozynofilie płucne o nieznannej etiologii <i>Monika Szturmowicz, Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry, Weronika Rymer</i>	802
8.	Astma <i>Ewa Niżankowska-Mogilnicka, Grażyna Bochenek, Piotr Gajewski</i>	724	5.2.1.	Przewlekłe eozynofilowe zapalenie płuc	802
9.	Rozstrzenie oskrzeli <i>Filip Mejza, Renata Jankowska</i>	740	5.2.2.	Ostre eozynofilowe zapalenie płuc	802
10.	Mukowiscydoza <i>Henryk Mazurek</i>	745	5.2.3.	Eozynofilowe zapalenie oskrzeli	803
11.	Choroby oskrzelików <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bestry</i>	752	6.	Inne rzadkie śródmiąższowe choroby płuc <i>Elżbieta Radzikowska, Iwona Bestry</i>	803
11.1.	Zarostowe zapalenie oskrzelików	753	6.1.	Płucna postać histiocytozy z komórek Langerhansa	803
11.2.	Ostre zapalenie oskrzelików	753	6.2.	Limfangioleiomiomatoza	805
11.3.	Rozlane zapalenie oskrzelików	754	6.3.	Proteinoza pęcherzyków płucnych	807
11.4.	Zapalenie oskrzelików oddechowych	754	7.	Ostre uszkodzenie płuc związane z używaniem papierosów elektronicznych <i>Filip Mejza</i>	807
11.5.	Zapalenie oskrzelików spowodowane narażeniem na pyły mineralne	754	8.	Nadciśnienie płucne w chorobach śródmiąższowych płuc <i>Monika Szturmowicz</i>	809
11.6.	Grudkowe zapalenie oskrzelików	754	F. Gruźlica i mykobakteriozy	811	
D. Zapalenia płuc wywołane przez drobnoustroje	755	<i>Maria Korzeniewska-Koseła, Iwona Grzelewska-Rzymowska, Katarzyna Kruczak, Zofia Zwolska, Ewa Augustynowicz-Kopeć</i>	811		
<i>Tadeusz Przybyłowski, Jan Kuś</i>	755	1.	Gruźlica	811	
1.	Pozaszpitalne zapalenie płuc	755	2.	Mykobakteriozy	830
2.	Szpitalne zapalenie płuc	764	G. Nowotwory płuca i opłucnej <i>Jacek Jassem</i>	834	
3.	Zapalenia płuc wywołane przez określony czynnik etiologiczny	769	1.	Rak płuca	834
3.1.	Pneumokokowe zapalenie płuc	769	2.	Międzybłoniak opłucnej	844
3.2.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Haemophilus influenzae</i>	770	3.	Przerzuty nowotworowe w płucach	846
3.3.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Moraxella catarrhalis</i>	770			
3.4.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Mycoplasma pneumoniae</i>	770			
3.5.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Chlamydomydia pneumoniae</i>	771			
3.6.	Gronkowcowe zapalenie płuc	771			
3.7.	Zapalenie płuc wywołane przez bakterie beztlenowe	772			
3.8.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Klebsiella pneumoniae</i>	774			
3.9.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Acinetobacter baumannii</i>	774			
3.10.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	775			
3.11.	Zapalenie płuc wywołane przez <i>Legionella pneumophila</i>	775			
3.12.	Zapalenie płuc wywołane przez koronawirusy	776			

H. Choroby zawodowe układu oddechowego	848
1. Pylice płuc <i>Kazimierz Marek</i>	848
1.1. Pylica krzemowa.....	848
1.2. Pylica górników kopalni węgla.....	851
1.3. Pylica azbestowa.....	851
2. Zmiany opłucnowe związane z narażeniem na azbest <i>Kazimierz Marek</i>	852
3. Astma związana z pracą zawodową <i>Cezary Palczyński, Paweł Górski</i>	853
4. Beryloza <i>Cezary Palczyński</i>	856
I. Zaburzenia oddychania w czasie snu <i>Robert Pływaczewski, Agata Niżankowska-Jędrzejczyk</i>	857
1. Klasyfikacja zaburzeń oddychania w czasie snu.....	857
2. Obturacyjny bezdech senny.....	857
3. Centralny bezdech senny.....	863
4. Zespoły hipowentylacji i hipoksemii w czasie snu.....	863
5. Hipowentylacja i hipoksemia w czasie snu związana z określonymi chorobami.....	864
J. Choroby opłucnej <i>Krzysztof Śladek</i>	865
1. Płyn w jamie opłucnej – informacje ogólne.....	865
2. Przesięk w jamie opłucnej.....	865
3. Wysięk w jamie opłucnej.....	865
3.1. Wysięk nowotworowy w jamie opłucnej.....	865
3.2. Wysięk w jamie opłucnej związany z zakażeniem.....	867
3.3. Wysięki w jamie opłucnej o innej etiologii.....	869
4. Krwiak opłucnowy.....	869
5. Chłonka w jamie opłucnej (chłonkotok).....	869
6. Zwłóknienie opłucnej.....	870
7. Odma opłucnowa.....	870
8. Drenaż jamy opłucnej.....	873
K. Choroby śródpiersia <i>Krzysztof Śladek</i>	875
1. Guzy i torbiele śródpiersia.....	875
2. Odma śródpiersiowa.....	876
3. Zapalenie śródpiersia.....	877
L. Manifestacje chorób układowych tkanki łącznej w układzie oddechowym <i>Ewa Rowińska-Zakrzewska, Iwona Bistry</i>	878
Ł. Niepożądane reakcje polekowe w układzie oddechowym <i>Elżbieta Wiatr</i>	880
M. Wady rozwojowe układu oddechowego <i>Grzegorz Lis</i>	884
1. Brak płuca i hipoplazja płuca.....	884
2. Torbiel bronchogenna.....	886
3. Sekwestracja płuca.....	886
4. Wrodzona malformacja oskrzelowo-płucna.....	887
5. Wrodzona rozedma płatowa.....	887
6. Przetoka tchawiczo-przetykowa i atrezja przetyku.....	887
7. Wrodzona przepuklina przeponowa.....	887
8. Tracheomalacja i tracheobronchomalacja.....	887
N. Urazy płuc <i>Henryk Olechnowicz</i>	890
O. Niewydolność oddechowa	885
1. Patofizjologia niewydolności oddechowej <i>Wiesław Królikowski, Miłosz Jankowski</i>	885
2. Ostra niewydolność oddechowa <i>Miłosz Jankowski, Wiesław Królikowski</i>	887
3. Przewlekła niewydolność oddechu <i>Miłosz Jankowski, Wiesław Królikowski</i>	892
4. Leczenie tlenem <i>Miłosz Jankowski, Filip Mejza, Dorota Górecka</i>	894
5. Wentylacja mechaniczna płuc <i>Magdalena Twardowska, Miłosz Jankowski</i>	898
5.1. Inwazyjna wentylacja mechaniczna z dodatnim ciśnieniem.....	898
5.2. Nieinwazyjna wentylacja mechaniczna z dodatnim ciśnieniem.....	900
6. Przeszczepienie płuc oraz serca i płuc <i>Marek Ochman, Dariusz Jastrzębski, Jacek Wojarski, Sławomir Żeglęń, Marian Zembala</i>	904
P. Rehabilitacja w chorobach układu oddechowego <i>Roman Nowobilski</i>	907
1. Metody i techniki fizjoterapii oddechowej.....	907
2. Ćwiczenia kontrolowanego oddychania.....	911
3. Trening ogólnokondycyjny.....	911
4. Trening sprawności funkcjonalnej.....	911
5. Edukacja i oddziaływanie psychospołeczne.....	911
R. Wziewne stosowanie leków w chorobach układu oddechowego <i>Michał Pirożyński, Anna Bręborowicz, Agnieszka Padjas</i>	912
S. Leczenie uzależnienia od tytoniu <i>Filip Mejza, Magdalena Cedzyńska, Małgorzata Bała, Dorota Górecka</i>	918
III Choroby układu pokarmowego	
A. Objawy chorób układu pokarmowego	927
1. Ból brzucha <i>Justyna Kotynia, Magdalena Kocot-Kępska, Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	927
2. Dysfagia i odynofagia <i>Justyna Kotynia, Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	931
3. Nudności i wymioty <i>Anna Mokrowiecka, Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	933
4. Biegunka <i>Piotr Daniel, Ewa Małecka-Wojcieszko, Małgorzata Szczepanek</i>	935
5. Zaparcie <i>Renata Talar-Wojnarowska, Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	938
6. Krwawienie z przewodu pokarmowego <i>Anita Gąsiorowska, Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	940
7. Żółtaczka <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz</i>	941
8. Wodobrzusze <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz</i>	943
9. Halitoza <i>Włodzimierz Zych, Małgorzata Szczepanek</i>	946
B. Badania diagnostyczne	948
1. Badania laboratoryjne.....	948
1.1. Diagnostyka zakażenia <i>Helicobacter pylori</i> <i>Krzysztof Adrych, Bogdan Solnica</i>	948
1.1.1. Test ureazowy.....	948
1.1.2. Mocznikowy test oddechowy.....	949
1.1.3. Antygeny <i>H. pylori</i> w kale.....	949
1.1.4. Przeciwciała przeciwko <i>H. pylori</i> w surowicy.....	950
1.2. Diagnostyka czynności wydzielniczej żołądka <i>Piotr Eder, Bogdan Solnica</i>	950
1.2.1. Wydzielanie kwasu solnego.....	950
1.2.2. Gastryna.....	950
1.3. Diagnostyka zaburzeń trawienia i wchłaniania węglowodanów <i>Piotr Eder, Bogdan Solnica</i>	951
1.3.1. pH kału.....	951
1.3.2. Substancje redukujące w kale.....	951
1.3.3. Elektrolity i osmolalność kału.....	951
1.3.4. Test tolerancji laktozy.....	951
1.3.5. Oddechowy test wodorowy.....	951
1.3.6. Oddechowy test metanowy.....	952
1.3.7. Aktywność disacharydaz w skrawkach błony śluzowej jelita cienkiego.....	952
1.4. Diagnostyka zaburzeń trawienia i wchłaniania tłuszczów <i>Piotr Eder, Bogdan Solnica</i>	952

1.4.1.	Badanie mikroskopowe kału	952	4.4.	Endoskopia jelita cienkiego	989
1.4.2.	Wydalenie tłuszczu w kale	952	4.5.	Endoskopowa cholangiopankreatografia wsteczna (ECPW)	991
1.4.3.	Izotopowe testy oddechowe z pomiarem CO ₂ w powietrzu wydechowym	952	5.	Ultrasonografia endoskopowa (endosonografia)	993
1.5.	Diagnostyka utraty białka <i>Piotr Eder, Bogdan Solnica</i>	953	<i>Marcin Polkowski</i>	993	
1.5.1.	α ₁ -antytrypsyna w kale	953	6.	Badania morfologiczne materiału z biopsji endoskopowej przewodu pokarmowego <i>Andrzej Mróz</i>	996
1.6.	Autoprzeciwiactwa w celiakii <i>Hanna Szajewska, Bogdan Solnica</i>	953	6.1.	Pobieranie materiału	996
1.7.	Diagnostyka stanu zapalnego jelit <i>Piotr Eder, Bogdan Solnica</i>	953	6.2.	Patomorfologia zmian nienowotworowych materiałów tkankowych pobieranych w trakcie badań endoskopowych	997
1.7.1.	Kalprotektyna w kale	953	6.3.	Patomorfologia zmian rozrostowych i nowotworowych	999
1.7.2.	Laktoferyna w kale	954	7.	Badania mikrobiologiczne w diagnostyce chorób przewodu pokarmowego <i>Gajane Martirosian, Elżbieta Rozynek</i>	1000
1.8.	Krew utajona w kale <i>Michał Wiszniewski, Bogdan Solnica</i>	954	C.	Choroby przełyku	1001
1.9.	Diagnostyka chorób trzustki <i>Andrzej Dąbrowski, Bogdan Solnica</i>	954	1.	Fizjologia <i>Marek Pazurek, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1001
1.9.1.	Amylaza	954	2.	Zaburzenia motoryki przełyku	1001
1.9.2.	Lipaza	955	<i>Renata Talar-Wojnarowska, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1001	
1.9.3.	Elastaza 1	955	2.1.	Achalazja	1002
1.9.4.	Test sekretynowo-cholecystokininowy	955	2.2.	Rozlany skurcz przełyku	1004
1.10.	Diagnostyka chorób wątroby	956	2.3.	Bolesne skurcze przełyku	1005
1.10.1.	Enzymy wątrobowe	956	3.	Choroba refluksowa przełyku	1005
<i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Bogdan Solnica</i>	956	<i>Renata Talar-Wojnarowska, Anita Gąsiorowska, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1005		
1.10.2.	Bilirubina <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Bogdan Solnica</i>	959	3.1.	Przełyk Barretta	1009
1.10.3.	Kwasy żółciowe <i>Bogdan Solnica</i>	959	4.	Eozynofilowe zapalenie przełyku	1010
1.10.4.	Białko całkowite <i>Bogdan Solnica</i>	960	<i>Andrea Horvath, Zbigniew Bartuzi</i>	1010	
1.10.5.	Albumina <i>Bogdan Solnica</i>	960	5.	Nowotwory przełyku	1012
1.10.6.	Ceruloplazmina <i>Bogdan Solnica</i>	961	<i>Anna Mokrowiecka, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1012	
1.10.7.	α ₁ -antytrypsyna w surowicy <i>Bogdan Solnica</i>	961	5.1.	Rak przełyku	1012
1.10.8.	Amoniak <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Bogdan Solnica</i>	961	6.	Uchylki przełyku <i>Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1015
1.10.9.	Próby czynnościowe	962	7.	Oparzenia przełyku	1016
<i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Bogdan Solnica</i>	962	<i>Ewa Malecka-Wojcieszko, Renata Talar-Wojnarowska</i>	1016		
1.10.10.	Kwas δ-aminolewulinowy, porfobilinogen i porfiryny	962	8.	Wady wrodzone przełyku <i>Marek Pazurek, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1017
<i>Agnieszka Lipniacka, Bogdan Solnica</i>	962	8.1.	Przetoki oskrzelowo-przełykowe i zarośnięcie przełyku	1017	
2.	Badania czynnościowe	963	8.2.	Wrodzone zwężenie przełyku	1018
2.1.	Przełyk <i>Marek Pazurek, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	963	8.3.	Wrodzone zdwojenia przełyku	1018
2.1.1.	pH-metria przełyku	963	8.4.	Pierścienie przełyku	1018
2.1.2.	Manometria przełyku	963	8.5.	Przepuklina rozworu przełykowego	1018
2.1.3.	Manometria wysokiej rozdzielczości	964	9.	Choroby przełyku wywołane przez drobnoustroje	1019
2.2.	Jelito grube	964	<i>Anna Mokrowiecka, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1019	
2.2.1.	Ocena czasu pasażu jelitowego <i>Piotr Eder, Witold Bartnik</i>	964	9.1.	Grzybica przełyku	1019
2.2.2.	Test wydalania balonu	964	9.2.	Zapalenie przełyku wywołane przez wirus opryszczki zwykłej	1020
<i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	964	9.3.	Cytomegalowirusowe zapalenie przełyku	1021	
2.2.3.	Manometria odbytu i odbytnicy	965	9.4.	Inne wirusowe zapalenia przełyku	1021
<i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	965	9.5.	Bakteryjne zapalenie przełyku	1021	
2.2.4.	Defekografia <i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	965	9.6.	Gruźlica przełyku	1021
3.	Badania obrazowe	965	10.	Choroby czynnościowe przełyku <i>Anita Gąsiorowska</i>	1022
3.1.	Radiogramy <i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski,</i>	965	D.	Choroby żołądka i dwunastnicy	1024
<i>Zuzanna Aleksander-Markuszewska</i>	965	1.	Fizjologia <i>Tomasz Brzozowski</i>	1024	
3.1.1.	Radiogram przeglądowy jamy brzusznej	965	2.	Dyspepsja <i>Andrzej Dąbrowski, Krzysztof Marlicz</i>	1026
3.1.2.	Badania kontrastowe przewodu pokarmowego	966	3.	Zapalenia błony śluzowej żołądka lub dwunastnicy i gastropatie	1029
3.1.3.	Cholangiografia śródoperacyjna i pooperacyjna	968	<i>Andrzej Dąbrowski, Krzysztof Marlicz</i>	1029	
3.2.	Tomografia komputerowa <i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski,</i>	968	3.1.	Ostra gastropatia krwotoczna (nadżerkowa)	1030
<i>Zuzanna Aleksander-Markuszewska</i>	968	3.2.	Zapalenie błony śluzowej żołądka wywołane przez <i>Helicobacter pylori</i>	1031	
3.3.	Rezonans magnetyczny <i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski,</i>	973	3.3.	Autoimmunologiczne metaplastyczne zanikowe zapalenie błony śluzowej żołądka	1032
<i>Zuzanna Aleksander-Markuszewska</i>	973	3.4.	Gastropatia żółciowa	1033	
3.4.	Ultrasonografia przebrzuszną	976	4.	Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy	1034
<i>Andrzej Smereczyński, Ireneusz Gierbliński</i>	976	<i>Krzystian Adrych, Witold Bartnik</i>	1034		
4.	Endoskopia przewodu pokarmowego	981	5.	Zespół Zollingera i Ellisona <i>Krzystian Adrych, Witold Bartnik</i>	1039
<i>Tomasz Marek, Ewa Nowakowska-Dulawa, Krzysztof Marlicz</i>	981	6.	Nowotwory żołądka i dwunastnicy	1041	
4.1.	Zasady ogólne	981			
4.2.	Endoskopia górnego odcinka przewodu pokarmowego (ezofagogastroduodenoskopia, panendoskopia)	984			
4.3.	Endoskopia jelita grubego (rektoskopia, rektosigmoidoskopia, kolonoskopia)	986			

6.1.	Rak żołądka <i>Teresa Starzyńska, Władysław Januszewicz, Wojciech M. Wysocki</i>	1041
6.2.	Chłoniaki żołądka <i>Wojciech M. Wysocki, Krzysztof Marlicz</i>	1046
6.3.	Nowotwory podścieliskowe żołądka <i>Wojciech M. Wysocki, Krzysztof Marlicz</i>	1047
6.4.	Nowotwory neuroendokrynne żołądka <i>Wojciech M. Wysocki, Krzysztof Marlicz</i>	1048
6.5.	Polipy żołądka <i>Ewa Wrońska</i>	1048
6.6.	Nowotwory dwunastnicy <i>Wojciech M. Wysocki, Krzysztof Marlicz</i>	1050
7.	Choroba Ménériera <i>Andrzej Dąbrowski, Krzysztof Marlicz</i>	1050
8.	Zmiany naczyniowe żołądka <i>Ewa Wrońska</i>	1051
8.1.	Żołądek arbużowaty.....	1051
8.2.	Zmiana Dieulafoy.....	1052
9.	Gastropareza <i>Michał Wiszniewski</i>	1053
10.	Bezoary <i>Michał Wiszniewski, Krzysztof Marlicz</i>	1054
11.	Wady rozwojowe <i>Michał Wiszniewski, Krzysztof Marlicz</i>	@bps
12.	Uchyłki dwunastnicy <i>Michał Wiszniewski, Krzysztof Marlicz</i>	@b77
E.	Choroby jelita cienkiego	1055
1.	Fizjologia <i>Tomasz Brzozowski, Hanna Szajewska</i>	1055
2.	Zaburzenia trawienia i wchłaniania.....	1057
2.1.	Celiakia <i>Hanna Szajewska, Małgorzata Szczepanek</i>	1057
2.2.	Zespół krótkiego jelita <i>Stanisław Kłęk, Marek Pertkiewicz</i>	1062
2.3.	Zespół rozrostu bakteryjnego jelita cienkiego <i>Jarosław Daniluk, Hanna Szajewska</i>	1064
2.4.	Enteropatia z utratą białka <i>Jakub Kmiotek, Piotr Socha, Jerzy Socha</i>	1065
2.5.	Choroba Whipple'a <i>Piotr Eder, Witold Bartnik</i>	1067
3.	Nowotwory jelita cienkiego <i>Wojciech M. Wysocki, Michał Jankowski</i>	1068
4.	Uchyłki jelita cienkiego <i>Maciej Baglaj, Hanna Szajewska</i>	1070
4.1.	Uchyłki nabyte.....	1070
4.2.	Uchylek Meckla.....	1070
5.	Zmiany naczyniowe jelita cienkiego <i>Ewa Wrońska</i>	1071
5.1.	Angiodysplazja.....	1071
5.2.	Choroba Rendu, Oslera i Webera.....	1071
5.3.	Zespół Beana.....	1071
6.	Wady wrodzone jelita cienkiego <i>Maciej Baglaj, Hanna Szajewska</i>	1072
6.1.	Zdwojenie jelita cienkiego.....	1072
6.2.	Nieprawidłowy zwrot jelit.....	1072
F.	Choroby jelita grubego	1073
1.	Fizjologia <i>Tomasz Brzozowski, Witold Bartnik</i>	1073
2.	Zespół jelita drażliwego <i>Barbara Skrzydło-Radomańska, Witold Bartnik</i>	1074
3.	Choroba Hirschsprunga <i>Piotr Czauderna, Witold Bartnik</i>	1077
4.	Uchyłki jelita grubego <i>Piotr Eder, Małgorzata Szczepanek, Witold Bartnik</i>	1078
5.	Wrzodzące zapalenie jelita grubego <i>Grażyna Rydzewska, Witold Bartnik</i>	1080
6.	Choroba Leśniowskiego i Crohna <i>Grażyna Rydzewska, Witold Bartnik</i>	1087
7.	Mikroskopowe zapalenie jelita grubego <i>Wojciech M. Marlicz, Jarosław Reguła, Witold Bartnik</i>	1093
8.	Niedokrwiennie zapalenie jelita grubego <i>Witold Bartnik</i>	1094
9.	Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego <i>Aleksander Konturek</i>	1095
10.	Polipy i rak jelita grubego.....	1096
10.1.	Polipy i rak jelita grubego – informacje ogólne <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Witold Bartnik</i>	1096
10.2.	Polipy gruczolakowe <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Witold Bartnik</i>	1098
10.3.	Polipy ząbkowane <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek, Witold Bartnik</i>	1100
10.4.	Polipy hamartomatyczne <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek</i>	1100
10.5.	Polipy zapalne <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Witold Bartnik</i>	1100
10.6.	Zespoły genetyczne związane z rakiem jelita grubego.....	1100
10.6.1.	Zespół Lynch <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek, Witold Bartnik</i>	1100
10.6.2.	Rodzinna polipowatość gruczolakowata <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek</i>	1101
10.6.3.	Polipowatość związana z genem MUTYH <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek</i>	1102
10.6.4.	Zespół polipowatości młodzieńczej <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek</i>	1102
10.6.5.	Zespół Peutza i Jeghersa <i>Jarosław Reguła, Marek Bugajski, Małgorzata Szczepanek</i>	1102
10.7.	Rak jelita grubego <i>Jarosław Reguła, Łucjan Wyrwicz, Witold Bartnik</i>	1103
11.	Zespół wrzodu samotnego odbytnicy <i>Władysław Januszewicz</i>	1107
12.	Choroby odbytu.....	1108
12.1.	Ropień odbytu <i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	1108
12.2.	Przetoka odbytu <i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	1109
12.3.	Choroba hemoroidalna <i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	1110
12.4.	Szczelina odbytu <i>Przemysław Ciesielski, Małgorzata Kołodziejczak</i>	1111
12.5.	Rak odbytu <i>Wojciech M. Wysocki, Andrzej Rutkowski</i>	1112
13.	Zaparcie idiopatyczne <i>Piotr Eder, Witold Bartnik</i>	1114
G.	Choroby infekcyjne i pasożytnicze przewodu pokarmowego	1117
1.	Ostra biegunka infekcyjna <i>Tomasz Mach, Katarzyna Fleischer-Stępniewska</i>	1117
1.1.	Biegunka podróży <i>Tomasz Mach, Agnieszka Wroczyńska</i>	1123
1.2.	Biegunka związana z antybiotykoterapią <i>Tomasz Mach, Katarzyna Fleischer-Stępniewska</i>	1125
1.3.	Zatrucie pokarmowe <i>Tomasz Mach, Katarzyna Fleischer-Stępniewska</i>	1125
2.	Zakażenie <i>Clostridioides difficile</i> i rzekomobłoniaste zapalenie jelit <i>Katarzyna Fleischer-Stępniewska, Małgorzata Szczepanek, Weronika Rymer, Witold Bartnik</i>	1126
3.	Zakażenia przewodu pokarmowego u osób z niedoborem odporności <i>Tomasz Mach, Weronika Rymer</i>	1129
4.	Choroby pasożytnicze przewodu pokarmowego <i>Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska</i>	1132
H.	Choroby trzustki <i>Andrzej Dąbrowski, Grażyna Jurkowska, Urszula Wereszczyńska-Sięmiątkowska</i>	1135
1.	Fizjologia.....	1135
2.	Ostre zapalenie trzustki.....	1136
3.	Przewlekłe zapalenie trzustki.....	1147
3.1.	Autoimmunologiczne zapalenie trzustki.....	1153
4.	Torbiele trzustki.....	1155
5.	Nowotwory trzustki.....	1158
5.1.	Rak trzustki.....	1158
5.2.	Nowotwory torbielowe.....	1162
6.	Wrodzone choroby trzustki.....	@cdf
I.	Choroby pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych	1165
1.	Fizjologia <i>Piotr Daniel, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1165
2.	Zaburzenia czynnościowe pęcherzyka żółciowego i zwieracza Oddiego <i>Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1166
3.	Kamica żółciowa i zapalenie dróg żółciowych <i>Anita Gąsiorowska, Ewa Malecka-Wojcieszko</i>	1167

3.1.	Kamica pęcherzyka żółciowego.....	1167	10.2.	Choroba Wilsona <i>Tomasz Mach, Małgorzata Szczepanek</i>	1236
3.2.	Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego.....	1170	11.	Hemochromatoza i inne stany przeładowania żelazem <i>Tomasz Mach, Małgorzata Szczepanek</i>	1240
3.3.	Przewlekłe zapalenie pęcherzyka żółciowego.....	1171	11.1.	Hemochromatoza dziedziczna.....	1240
3.4.	Kamica przewodowa.....	1172	11.2.	Wtórne przeładowanie żelazem.....	1244
3.5.	Ostre zapalenie dróg żółciowych.....	1173	12.	Alkoholowa choroba wątroby <i>Tomasz Mach, Małgorzata Szczepanek</i>	1244
4.	Pierwotne stwardniające zapalenie dróg żółciowych <i>Ewa Wunsch, Piotr Milkiewicz</i>	1175	12.1.	Alkoholowe stłuszczenie wątroby.....	1245
5.	Torbiele dróg żółciowych <i>Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	1177	12.2.	Alkoholowe zapalenie wątroby.....	1246
6.	Nowotwory pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych <i>Piotr Daniel, Ewa Małecka-Wojcieszko</i>	1179	12.3.	Alkoholowa marskość wątroby.....	1248
6.1.	Rak dróg żółciowych.....	1179	13.	Niealkoholowa stłuszczeniowa choroba wątroby <i>Tomasz Mach, Małgorzata Szczepanek</i>	1248
6.2.	Rak pęcherzyka żółciowego.....	1181	14.	Marskość wątroby <i>Marta Wawrzynowicz-Syczewska</i>	1252
6.3.	Rak okolicy głowy trzustki (tzw. rak brodawki Vater).....	1183	15.	Ostra niewydolność wątroby <i>Anna Boroń-Kaczmarek</i>	1267
J.	Choroby wątroby	1184	16.	Choroby naczyniowe wątroby.....	1270
1.	Fizjologia <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz</i>	1184	16.1.	Zakrzepica żyły wrotnej <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1270
2.	Badanie morfologiczne.....	1187	16.2.	Zakrzepica żył wątrobowych <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1272
2.1.	Biopsja wątroby <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz</i>	1187	16.3.	Idiopatyczne niemarskie nadciśnienie wrotne <i>Marek Hartleb</i>	1274
2.1.1.	Biopsja przezskórna.....	1187	17.	Guzy wątroby <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1275
2.1.2.	Biopsja przezżylna.....	1189	17.1.	Naczyniak krwionośny wątroby.....	1276
2.2.	Ocena histologiczna <i>Bożena Walewska-Zielecka</i>	1189	17.2.	Ogniskowy rozrost guzkowy.....	1277
2.3.	Alternatywne metody oceny zaawansowania włóknienia wątroby.....	1191	17.3.	Gruzołak wątrobowokomórkowy.....	1278
2.3.1.	Wskaźniki biochemiczne <i>Małgorzata Szczepanek</i>	1191	17.4.	Rak wątrobowokomórkowy.....	1279
2.3.2.	Elastografia ultrasonograficzna <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Małgorzata Szczepanek</i>	1192	17.5.	Nowotwory wtórne.....	1283
2.3.3.	Elastografia rezonansu magnetycznego (EMR) <i>Andrzej Cieszanowski, Marek Gołębiowski, Zuzanna Aleksander-Markuszczyńska</i>	1192	17.6.	Torbiele wątroby.....	1285
3.	Ostre wirusowe zapalenie wątroby (WZW) <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz</i>	1193	18.	Przeszczepienie wątroby <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1287
3.1.	Ostre WZW typu A.....	1193	K.	Niedrożność jelit <i>Michał Nowakowski, Jan Ciećkiewicz</i>	1290
3.2.	Ostre WZW typu B i D.....	1195	1.	Niedrożność porażenna jelit.....	1290
3.2.1.	Ostre WZW typu B.....	1195	2.	Niedrożność mechaniczna jelit.....	1293
3.2.2.	WZW typu D.....	1199	L.	Krwawienie z przewodu pokarmowego	1295
3.3.	Ostre WZW typu C.....	1200	1.	Ogólne zasady postępowania <i>Ewa Nowakowska-Dulawa, Jan Ciećkiewicz</i>	1295
3.4.	Ostre WZW typu E.....	1202	2.	Krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego pochodzenia niezylakowego <i>Ewa Nowakowska-Dulawa, Małgorzata Szczepanek, Witold Bartnik</i>	1296
3.5.	Zapalenia wątroby wywołane zakażeniami wirusami wtórnie hepatotropowymi.....	1204	3.	Krwawienie z żyłaków przełyku lub żołądka <i>Marek Krawczyk, Waldemar Patkowski</i>	1299
4.	Przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Bożena Walewska-Zielecka</i>	1205	4.	Krwawienie z dolnego odcinka przewodu pokarmowego <i>Michał Wiszniewski</i>	1303
5.	Przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C <i>Jacek Juszczyk, Jerzy Jaroszewicz, Bożena Walewska-Zielecka</i>	1211	Ł.	Ciało obce w przewodzie pokarmowym <i>Władysław Januszewicz</i>	1307
6.	Polekowe uszkodzenie wątroby <i>Anna Boroń-Kaczmarek</i>	1216	M.	Nadwrażliwość pokarmowa	1309
7.	Autoimmunologiczne zapalenie wątroby <i>Marta Wawrzynowicz-Syczewska, Małgorzata Szczepanek</i>	1218	1.	Nadwrażliwość pokarmowa – informacje ogólne <i>Zbigniew Bartuzi, Andrea Horvath</i>	1309
8.	Pierwotne zapalenie dróg żółciowych <i>Ewa Wunsch, Piotr Milkiewicz</i>	1223	2.	Alergia na pszenicę <i>Andrea Horvath, Hanna Szajewska</i>	1314
9.	Hiperbilirubinemia wrodzona <i>Tomasz Mach, Irena M. Jankowska</i>	1226	3.	Nieceliakalna nadwrażliwość na gluten/pszenicę <i>Hanna Szajewska, Andrea Horvath, Małgorzata Szczepanek</i>	1315
9.1.	Zespół Gilberta <i>Tomasz Mach, Irena M. Jankowska</i>	1226	IV	Choroby układu wewnętrzwydzielniczego	
9.2.	Rzadkie hiperbilirubinemia wrodzone <i>Tomasz Mach, Irena M. Jankowska</i>	1227	A.	Choroby podwzgórza i przysadki	1319
9.3.	Wrodzone cholestazy wewnątrzwątrobowe <i>Irena M. Jankowska</i>	1228	1.	Fizjologia <i>Jolanta Kunert-Radek</i>	1319
9.3.1.	Zespół Alagille'a.....	1228	2.	Badania diagnostyczne <i>Jolanta Kunert-Radek</i>	1322
9.3.2.	Niedobór α ₁ -antytrypsyny.....	1228	2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe.....	1322
9.3.3.	Postępująca rodzinna cholestaza wewnątrzwątrobowa.....	1229	2.2.	Badania laboratoryjne.....	1323
10.	Metaboliczne choroby wątroby.....	1229	2.2.1.	Hormony przedniego płata przysadki.....	1323
10.1.	Porfirie <i>Robert Wasilewski, Agnieszka Lipniacka, Edyta Odnoczko, Jerzy Windyga</i>	1229	2.2.2.	Hormony tylnego płata przysadki.....	1324
10.1.1.	Ostra porfiria przerywana.....	1231	2.3.	Badania obrazowe.....	1324
10.1.2.	Porfiria mieszana.....	1234	2.3.1.	Radiogramy.....	1324
10.1.3.	Koproporfiria dziedziczna.....	1235			
10.1.4.	Porfiria skórna późna.....	1235			

2.3.2.	Tomografia komputerowa	1325	3.	Nadczynność tarczycy <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1368
2.3.3.	Rezonans magnetyczny	1325	3.1.	Choroba Gravesa i Basedowa.....	1377
2.3.4.	Scyntygrafia receptorowa.....	1325	3.2.	Orbitopatia tarczycowa	1381
2.4.	Badania morfologiczne	1326	3.3.	Wole guzkowe toksyczne.....	1384
3.	Choroby podwzgórza, przysadki i szyszynki		3.4.	Guzek autonomiczny pojedynczy.....	1385
	<i>Jolanta Kunert-Radek</i>	1326	3.5.	Rzadkie przyczyny tyreotoksykozy i innych zaburzeń czynności tarczycy.....	1386
3.1.	Choroby podwzgórza	1326	3.6.	Subkliniczna nadczynność tarczycy	1388
3.1.1.	Guzy okolicy podwzgorzowo-przysadkowej.....	1326	3.7.	Nadczynność tarczycy podczas ciąży	1389
3.1.2.	Urazy głowy.....	1327	3.8.	Przełom tarczycowy.....	1390
3.1.3.	Jatrogenne uszkodzenia podwzgórza	1327	4.	Niedoczynność tarczycy <i>Andrzej Lewiński</i>	1391
3.1.4.	Zapalenia.....	1328	5.	Zapalenia tarczycy <i>Andrzej Lewiński</i>	1398
3.1.5.	Zaburzenia dziedziczne	1328	5.1.	Przewlekłe zapalenia tarczycy	1399
3.1.6.	Zaburzenia naczyniowe.....	1328	5.1.1.	Przewlekłe autoimmunologiczne zapalenie tarczycy (choroba Hashimoto)	1399
3.2.	Zaburzenia czynności przedniego płata przysadki pochodzenia podwzgorzowego.....	1328	5.1.2.	Niebolesne (ciche) zapalenie tarczycy i poporodowe zapalenie tarczycy	1400
3.3.	Zaburzenia czynności tylnego płata przysadki	1328	5.1.3.	Choroba Riedla.....	1400
3.3.1.	Moczówka prosta	1328	5.1.4.	Przewlekłe zapalenia tarczycy indukowane lekami	1401
3.3.2.	Zespół nieadekwatnego wydzielania wazopresyny (zespół Schwartz'a i Barttera)	1330	5.1.5.	Wole amyloidowe.....	1401
3.4.	Zespół pustego siodła	1331	5.1.6.	Torbiel bąblowcowa	1401
3.5.	Guzy szyszynki.....	1332	5.2.	Podostre zapalenie tarczycy (choroba de Quervaina).....	1401
4.	Niedoczynność przysadki <i>Wojciech Zgliczyński</i>	1332	5.3.	Ostre zapalenia tarczycy.....	1403
4.1.	Nowotwory prowadzące do niedoczynności przysadki	1335	5.3.1.	Ostre bakteryjne zapalenie tarczycy.....	1403
4.2.	Pourazowe i jatrogenne uszkodzenie przysadki	1336	5.3.2.	Ostre niebakteryjne zapalenia tarczycy	1403
4.3.	Naczyniopochodne uszkodzenie przysadki.....	1336	6.	Zaburzenia z niedoboru jodu <i>Andrzej Lewiński</i>	1404
4.3.1.	Poporodowa martwica przysadki (zespół Sheehana)	1336	7.	Choroby przebiegające z eutyreozą <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1405
4.3.2.	Udar krwotoczny przysadki	1336	7.1.	Wole mięszone nietoksyczne	1405
4.4.	Choroby naciekowo-zapalne przysadki	1337	7.2.	Wole guzkowe nietoksyczne.....	1405
4.5.	Wrodzone zaburzenia rozwojowe.....	1337	7.3.	Przypadkowo wykryte guzki tarczycy	1409
5.	Guzy przysadki <i>Wojciech Zgliczyński</i>	1338	8.	Rak tarczycy <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1409
5.1.	Guz prolaktynowy	1340	8.1.	Mikrorak tarczycy	1411
5.2.	Guzy wydzielające hormon wzrostu (akromegalia).....	1343	8.2.	Rak brodawkowaty i rak pęcherzykowy	1412
5.3.	Guzy wydzielające ACTH	1347	8.3.	Rak rdzeniasty	1416
5.3.1.	Choroba Cushinga	1347	8.4.	Rak nieodróżnicowany (anaplastyczny).....	1416
5.3.2.	Zespół Nelsona	1349	8.5.	Rak tarczycy oporny na leczenie radiojodem.....	1416
5.3.3.	Zespół ektopowego wydzielania ACTH.....	1349	9.	Leczenie operacyjne chorób tarczycy <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1417
5.4.	Guzy wydzielające hormony glikoproteinowe.....	1350	9.1.	Powikłania pooperacyjne	1417
5.4.1.	Guz gonadotropinowy.....	1350	10.	Zespół oporności na hormony tarczycy <i>Andrzej Lewiński</i>	1417
5.4.2.	Guz tyreotropinowy.....	1350	11.	Zespół zaburzeń pozatarczycowych przebiegających z eutyreozą <i>Andrzej Lewiński</i>	1420
5.5.	Nieczynny guz przysadki	1351	C. Choroby przytarczyc <i>Franciszek Kokot¹, Edward Franek</i>	1421	
5.6.	Przypadkowo wykryty guz przysadki.....	1351	1.	Fizjologia.....	1421
B. Choroby tarczycy	1352	2.	Badania diagnostyczne	1422	
1.	Fizjologia <i>Barbara Jarzab, Andrzej Lewiński, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1352	2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	1422
2.	Badania diagnostyczne	1354	2.2.	Badania laboratoryjne.....	1422
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1354	2.2.1.	Parathormon	1422
2.2.	Badania laboratoryjne <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1355	2.2.2.	Wapń całkowity i zjonizowany.....	1423
2.2.1.	Hormony.....	1355	2.2.3.	Fosforany nieorganiczne	1423
2.2.2.	Tyreoglobulina.....	1357	2.2.4.	Wchłanianie zwrotne fosforanów przez cewki nerkowe	1424
2.2.3.	Przeciwciała przeciw tarczycowe	1357	2.2.5.	Witamina D i jej aktywne metabolity	1424
2.2.4.	Wydalanie jodu z moczem (joduria)	1359	2.2.6.	Wydalanie cAMP z moczem w warunkach podstawowych oraz po podaniu egzogennej PTH (test Ellswortha i Howarda)	1424
2.3.	Badania obrazowe <i>Barbara Jarzab, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1359	2.2.7.	Peptyd podobny do parathormonu (PTHrP).....	1424
2.3.1.	RTG, TK, MR	1359	2.2.8.	Markery obrotu kostnego (osteogenezy i osteolizy)	1425
2.3.2.	Ultrasonografia	1359	2.3.	Badania obrazowe.....	1425
2.3.3.	Scyntygrafia.....	1362	3.	Nadczynność przytarczyc	1426
2.4.	Badania morfologiczne <i>Andrzej Lewiński</i>	1363			
2.4.1.	Badanie cytologiczne	1363			
2.4.2.	Badanie histologiczne	1366			
2.4.3.	Badanie śródoperacyjne tarczycy	1367			

3.1.	Pierwotna nadczynność przytarczyc.....	1426
3.2.	Wtórna nadczynność przytarczyc.....	1430
3.3.	Trzeczorzędowa nadczynność przytarczyc.....	1431
4.	Niedoczynność przytarczyc.....	1432
4.1.	Pierwotna niedoczynność przytarczyc.....	1432
4.2.	Wtórna niedoczynność przytarczyc.....	1433
4.3.	Rzekoma niedoczynność przytarczyc.....	1434
D.	Choroby kory nadnerczy.....	1436
1.	Fizjologia.....	1436
1.1.	Glikokortykosteroidy <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1436
1.2.	Mineralokortykosteroidy <i>Jadwiga Słowińska-Szrednicka</i>	1438
1.3.	Androgeny nadnerczowe <i>Jadwiga Słowińska-Szrednicka</i>	1438
2.	Badania diagnostyczne.....	1439
2.1.	Badania laboratoryjne.....	1439
2.1.1.	Kortyzol <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1439
2.1.2.	ACTH <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1439
2.1.3.	Test pobudzania wydzielania kortyzolu syntetyczną kortykotropiną <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1440
2.1.4.	Test pobudzania wydzielania ACTH i kortyzolu za pomocą CRH (test stymulacyjny z CRH) <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1440
2.1.5.	Testy hamowania deksametazonem <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1440
2.1.6.	Badania hormonalne układu renina–angiotensyna–aldosteron <i>Jadwiga Słowińska-Szrednicka</i>	1441
2.1.7.	Androgeny nadnerczowe <i>Jadwiga Słowińska-Szrednicka</i>	1442
2.2.	Badania obrazowe <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1443
2.2.1.	Tomografia komputerowa.....	1443
2.2.2.	Rezonans magnetyczny.....	1443
2.2.3.	Ultrasonografia.....	1444
2.2.4.	Pozytonowa tomografia emisyjna (PET).....	1444
2.2.5.	Scyntygrafia.....	1445
3.	Niedoczynność kory nadnerczy <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1445
3.1.	Przewlekła niedoczynność kory nadnerczy.....	1445
3.1.1.	Pierwotna niedoczynność kory nadnerczy (choroba Addisona).....	1445
3.1.2.	Wtórna niedoczynność kory nadnerczy.....	1449
3.2.	Ostra niewydolność kory nadnerczy (przełom nadnerczowy).....	1450
4.	Choroby przebiegające z nadmiarem glikokortykosteroidów (zespół Cushinga) <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1451
4.1.	Zespół Cushinga wywołany autonomicznym guzem albo guzami kory nadnerczy.....	1454
4.2.	Hiperkortyzolemia subkliniczna wywołana autonomicznym guzem albo guzami kory nadnerczy.....	1455
4.3.	Zespół Cushinga wywołany rozrostem guzkowym nadnerczy.....	1456
4.3.1.	Rozrost makroguzkowy nadnerczy.....	1456
4.3.2.	Rozrost mikroguzkowy nadnerczy – pierwotny pigmentowany drobnoguzkowy rozrost (dysplazja) kory nadnerczy.....	1456
4.4.	Inne stany z nadmiarem glikokortykosteroidów.....	1457
4.4.1.	Zespoły dziedziczne.....	1457
4.4.2.	Czynnościowy nadmiar glikokortykosteroidów.....	1457
5.	Choroby przebiegające z zaburzeniami wydzielania mineralokortykosteroidów <i>Jadwiga Słowińska-Szrednicka</i>	1457
5.1.	Nadciśnienie tętnicze zależne od nadmiaru mineralokortykosteroidów.....	1457
5.1.1.	Hiperaldosteronizm pierwotny.....	1457
5.1.2.	Zespoły nadmiaru deoksykortykosteronu.....	1461
5.1.3.	Pozorny nadmiar mineralokortykosteroidów.....	1461
5.2.	Hiperaldosteronizm wtórny.....	1462
5.3.	Hipoaldosteronizm.....	1462
6.	Zespoły nadmiaru androgenów <i>Jadwiga Słowińska-Szrednicka</i>	1462
6.1.	Hirsutyzm i wirylizacja.....	1462
6.2.	Guzy nadnerczy wydzielające androgeny.....	1465
6.3.	Wrodzony przerost nadnerczy z niedoboru 21-hydroksylazy..... @b4g	
6.4.	Wrodzony przerost nadnerczy z niedoboru 11 β -hydroksylazy..... @ah6	
7.	Przypadkowo wykryty guz nadnercza (incydentaloma) <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1465
8.	Rak nadnercza <i>Tomasz Bednarczuk, Lucyna Bednarek-Papierska, Anna Kasperlik-Zaluska'</i>	1468
E.	Guzy wydzielające katecholaminy	
	<i>Włodzimierz Januszewicz, Andrzej Januszewicz, Aleksander Prejbisz</i>	1471
1.	Fizjologia.....	1471
2.	Badania diagnostyczne.....	1471
2.1.	Badania laboratoryjne.....	1471
2.1.1.	Katecholaminy i ich metabolity.....	1471
2.1.2.	Próba czynnościowa.....	1471
2.2.	Badania obrazowe.....	1471
3.	Guz chromochłonny i przyzwojaki.....	1473
4.	Złośliwy guz chromochłonny.....	1476
F.	Choroby jajników <i>Piotr Skalba</i>	1477
1.	Fizjologia.....	1477
2.	Badania diagnostyczne.....	1480
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe.....	1480
2.2.	Badania laboratoryjne.....	1481
2.2.1.	Podstawowe oznaczenia stężeń hormonów w surowicy.....	1481
2.2.2.	Próby czynnościowe.....	1481
2.3.	Badania obrazowe.....	1482
3.	Zaburzenia miesiączkowania..... @cbu	
4.	Zespół policystycznych jajników.....	1482
5.	Guzy jajnika.....	1485
6.	Zaburzenia okresu okołomenopauzalnego i pomenopauzalnego... 1487	
6.1.	Zaburzenia okresu okołomenopauzalnego.....	1487
6.2.	Zaburzenia okresu pomenopauzalnego.....	1488
6.3.	Zasady leczenia objawowego w okresie okołomenopauzalnym i pomenopauzalnym.....	1489
G.	Choroby jąder <i>Krzysztof Kula, Jolanta Słowikowska-Hilczner</i>	1491
1.	Fizjologia.....	1491
2.	Badania diagnostyczne.....	1491
2.1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe.....	1491
2.2.	Badania laboratoryjne.....	1492
2.2.1.	Badania hormonalne.....	1492
2.2.2.	Badanie nasienia.....	1492
2.2.3.	Badania genetyczne.....	1492
2.2.4.	Markery nowotworów z komórek płciowych.....	1493
2.2.5.	Inne badania laboratoryjne.....	1493
2.3.	Badania obrazowe.....	1493
2.4.	Badanie histologiczne.....	1493
3.	Zaburzenia czynności jąder.....	1493
3.1.	Wnętrostwo.....	1494
3.2.	Pierwotna niewydolność hormonalna jąder.....	1495
3.3.	Uszkodzenie kanalików jądra.....	1497
3.4.	Wtórna niewydolność hormonalna jąder.....	1497
4.	Nowotwory jądra..... @bo3	
5.	Ginekomastia.....	1498

H. Zaburzenia determinacji i różnicowania płci	
<i>Krzysztof Kula, Jolanta Słowikowska-Hilcher</i>	@bqp
1. Fizjologia.....	@ajq
2. Badania diagnostyczne.....	@ccw
2.1. Objawy podmiotowe i przedmiotowe.....	@ckv
2.2. Badania laboratoryjne.....	@ajr
2.3. Badania obrazowe.....	@bir
2.4. Badanie histologiczne.....	@bqz
3. Zaburzenia różnicowania płci gonadalnej i somatycznej.....	@ajs
3.1. Zaburzenie rozwoju płciowego jajnikowo-jądrowe lub z zaburzeniem chromosomów płciowych (poprzednio obojnactwo prawdziwe lub hermafrodytyzm prawdziwy).....	@bhc
3.2. Zaburzenie rozwoju płciowego z prawidłowym lub zaburzonym kariotypem (poprzednio obojnactwo rzekome).....	@brq
3.2.1. Zaburzenie rozwoju płciowego 46,XY lub 45,X/46,XY (poprzednio obojnactwo rzekome męskie).....	@ajt
3.2.2. Zaburzenie rozwoju płciowego 46,XX (poprzednio obojnactwo rzekome żeńskie).....	@bsf
4. Dysforia płciowa (niezgodność płciowa).....	@bg3
I. Zaburzenia wzrastania i dojrzewania płciowego	
<i>Ewa Malecka-Tendera</i>	@bqy
1. Fizjologia.....	@aju
2. Badania diagnostyczne.....	@bis
2.1. Objawy podmiotowe i przedmiotowe.....	@bit
2.2. Badania laboratoryjne.....	@ajv
2.3. Badania obrazowe.....	@biu
3. Zaburzenia wzrastania.....	@cj5
3.1. Somatotropinowa niedoczynność przysadki.....	@ajw
3.2. Nadmierny wzrost.....	@bsg
4. Zaburzenia dojrzewania płciowego.....	@bsh
4.1. Przedwczesne dojrzewanie płciowe.....	@bva
4.2. Opóźnione dojrzewanie płciowe.....	@cml
J. Choroby rozproszonego układu wewnątrzwydzielniczego	1500
1. Fizjologia <i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1500
2. Badania diagnostyczne <i>Daria Handkiewicz-Junak</i>	1500
2.1. Objawy podmiotowe i przedmiotowe.....	1500
2.2. Badania laboratoryjne.....	1501
2.2.1. Markery swoiste.....	1501
2.2.2. Markery nieswoiste.....	1502
2.2.3. Próby czynnościowe.....	1502
2.3. Badania obrazowe.....	1503
2.3.1. USG, TK, MR.....	1503
2.3.2. Scyntygrafia i PET.....	1503
2.4. Badania morfologiczne.....	1504
3. Nowotwory neuroendokrynne <i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska, Daria Handkiewicz-Junak</i>	1504
3.1. Nowotwory neuroendokrynne wysoko zróżnicowane.....	1505
3.1.1. Guz insuliny.....	1507
3.1.2. Guz gastryny.....	1508
3.1.3. Guz glukagonowy.....	1508
3.1.4. Guz wydzielający VIP (zespół Venera i Morrisona).....	1508
3.1.5. Guz somatostatynowy.....	1509
3.1.6. Nowotwory neuroendokrynne trzustki nieczynne hormonalnie.....	1509
3.1.7. NEN rozwijające się w przewodzie pokarmowym.....	1509
3.2. Nowotwory neuroendokrynne nisko zróżnicowane – raki neuroendokrynne.....	1512
K. Zespoły wielogrzuczołowe	1513
1. Poliendokrynopatie uwarunkowane autoimmunologicznie <i>Andrzej Lewiński</i>	1513
1.1. Autoimmunologiczny zespół niedoczynności wielogrzuczołowej typu 1.....	1513
1.2. Autoimmunologiczny zespół niedoczynności wielogrzuczołowej typu 2.....	1514
1.3. Autoimmunologiczny zespół niedoczynności wielogrzuczołowej typu 3.....	1516
2. Zespoły mnogich nowotworów układu wydzielania wewnętrznego <i>Barbara Jarząb, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	1516
2.1. Zespół mnogich nowotworów układu wydzielania wewnętrznego typu 1.....	1516
2.2. Zespół mnogich nowotworów układu wydzielania wewnętrznego typu 2.....	1519
2.3. Inne zespoły mnogich nowotworów układu wydzielania wewnętrznego.....	1520
L. Cukrzyca <i>Jacek Sieradzki</i>	1521
1. Fizjologia.....	1521
2. Badania diagnostyczne.....	1522
2.1. Glikemia.....	1522
2.2. Hemoglobina glikowana (HbA1c).....	1523
2.3. Fruktozamina.....	1524
2.4. Glukoza.....	1524
2.5. Ciąfa ketonowe w moczu i we krwi.....	1524
2.6. Insulina.....	1525
2.7. Peptyd C.....	1525
2.8. Przeciwciała przeciw wyspowe.....	1525
2.9. Próby czynnościowe.....	1526
2.9.1. Doustny test tolerancji glukozy.....	1526
2.9.2. Test dożylnego obciążenia glukozą.....	1526
2.9.3. Ocena wrażliwości na insulinę.....	1526
2.9.4. Test z glukagonem.....	1526
3. Cukrzyca.....	1527
4. Cukrzyca a ciąża.....	1556
4.1. Cukrzyca przedciążowa.....	1556
4.2. Cukrzyca rozpoznana podczas ciąży.....	1557
5. Stany nagłe i ostre powikłania cukrzycy.....	1560
5.1. Kwasica i śpiączka ketonowa.....	1560
5.2. Zespół hiperglikemiczno-hiperosmolalny.....	1561
5.3. Kwasica mleczanowa.....	1563
5.4. Hipoglikemia polekowa.....	1563
6. Przewlekłe powikłania cukrzycy.....	1565
6.1. Powikłania oczne.....	1565
6.1.1. Retinopatia cukrzycowa.....	1565
6.1.2. Inne powikłania oczne.....	1566
6.2. Cukrzycowa choroba nerek <i>Edward Franek, Franciszek Kokot</i>	1567
6.3. Neuropatia cukrzycowa.....	1571
6.4. Zespół stopy cukrzycowej.....	1572
6.5. Powikłania makroangiopatyczne.....	1576
6.6. Zmiany skórne.....	1577
6.7. Zmiany stawowe.....	1578
6.8. Zmiany kostne.....	1578
6.9. Zaburzenia psychologiczne i psychiczne.....	1578
v	
Choroby nerek i dróg moczowych	
A. Anatomia i fizjologia	
<i>Franciszek Kokot, Edward Franek, Małgorzata Wągrowska-Danilewicz</i>	1581
B. Badania diagnostyczne	1583
1. Objawy podmiotowe <i>Franciszek Kokot, Edward Franek</i>	1583
1.1. Ból.....	1583
1.2. Zaburzenia w oddawaniu moczu.....	1583

2.	Objawy przedmiotowe <i>Franciszek Kokot¹, Edward Franek</i>	1584	3.1.	Pierwotne gwałtownie postępujące kłębuszkowe zapalenie nerek <i>Marian Klinger, Ilona Dziemiątko</i>	1638
2.1.	Obrzęki	1584	3.2.	Wtórne gwałtownie postępujące kłębuszkowe zapalenie nerek <i>Zbigniew Hruby, Marian Klinger</i>	1640
2.2.	Krwimocz	1584	4.	Mezangialne kłębuszkowe zapalenie nerek	1641
2.3.	Nadciśnienie tętnicze	1584	4.1.	Pierwotne mezangialne kłębuszkowe zapalenie nerek <i>Marian Klinger, Ilona Dziemiątko</i>	1641
3.	Badania laboratoryjne <i>Franciszek Kokot¹, Edward Franek</i>	1584	4.1.1.	Nefropatia IgA	1641
3.1.	Ocena czynności poszczególnych odcinków nefronu	1584	4.1.2.	Nefropatia IgM	@alv
3.1.1.	Ocena czynności poszczególnych odcinków nefronu – informacje ogólne	1584	4.1.3.	Inne postaci pierwotnego mezangialnego kłębuszkowego zapalenia nerek	1642
3.1.2.	Przesączanie kłębuszkowe	1584	4.2.	Wtórne mezangialne kłębuszkowe zapalenie nerek <i>Marian Klinger, Ilona Dziemiątko, Zbigniew Hruby</i>	1642
3.2.	Badanie ogólne moczu	1586	5.	Błoniastorozpłemowe uszkodzenie kłębuszków nerkowych (błoniastorozpłemowe kłębuszkowe zapalenie nerek)	1643
3.2.1.	Badanie ogólne moczu – informacje ogólne	1586	5.1.	Błoniastorozpłemowe uszkodzenie kłębuszków nerkowych – informacje ogólne <i>Tomasz Stompór, Marian Klinger, Ilona Dziemiątko, Zbigniew Hruby</i>	1643
3.2.2.	Cechy fizyczne moczu	1586	5.2.	Błoniastorozpłemowe uszkodzenie kłębuszków nerkowych z kompleksami immunologicznymi <i>Tomasz Stompór, Marian Klinger, Ilona Dziemiątko, Zbigniew Hruby</i>	1643
3.2.3.	Cechy biochemiczne moczu	1587	5.2.1.	Błoniastorozpłemowe uszkodzenie kłębuszków nerkowych o podłożu infekcyjnym	1643
3.2.4.	Cechy morfologiczne moczu	1589	5.2.2.	Błoniastorozpłemowe uszkodzenie kłębuszków nerkowych związane z chorobami autoimmunologicznymi	1644
3.3.	Badania krwi	1591	5.2.3.	Błoniastorozpłemowe uszkodzenie kłębuszków nerkowych związane z gammopatią monoklonalną	1644
3.3.1.	Badania krwi – informacje ogólne	1591	5.3.	Glomerulopatia C3 <i>Tomasz Stompór, Marian Klinger</i>	1644
3.3.2.	Kreatynina	1591	6.	Gammopatia monoklonalna o znaczeniu nerkowym <i>Tomasz Stompór, Bogdan Ochrem</i>	1645
3.3.3.	Cystatyna C	1591	7.	Choroba zmian minimalnych	1648
3.3.4.	Mocznik	1592	7.1.	Pierwotna choroba zmian minimalnych <i>Marian Klinger, Krzysztof Kazimierczak</i>	1648
3.3.5.	Kwas moczowy	1592	7.2.	Wtórna choroba zmian minimalnych <i>Zbigniew Hruby</i>	1650
4.	Badania obrazowe <i>Jerzy Walecki, Ewa Gorczyca-Wisniewska</i>	1593	8.	Ogniskowe segmentowe stwardnienie kłębuszków nerkowych ...	1650
4.1.	Radiogram przeglądowy jamy brzusznej	1593	8.1.	Pierwotne ogniskowe segmentowe stwardnienie kłębuszków nerkowych <i>Marian Klinger, Krzysztof Kazimierczak</i>	1650
4.2.	Ultrasonografia	1593	8.2.	Wtórne ogniskowe segmentowe stwardnienie kłębuszków nerkowych <i>Zbigniew Hruby</i>	1652
4.3.	Tomografia komputerowa	1595	9.	Nefropatia błoniasta	1653
4.4.	Urografia klasyczna (rentgenowska)	1596	9.1.	Pierwotna nefropatia błoniasta <i>Marian Klinger, Krzysztof Kazimierczak</i>	1653
4.5.	Uretrografia i cystografia	1598	9.2.	Wtórna nefropatia błoniasta <i>Zbigniew Hruby</i>	1655
4.6.	Pielografia	1598	10.	Glomerulopatie uwarunkowane genetycznie	1656
4.7.	Badania radioizotopowe	1598	10.1.	Zespół Alporta <i>Marian Klinger, Krzysztof Kazimierczak</i>	1656
4.8.	Rezonans magnetyczny	1599	10.2.	Nefropatia cienkich błon podstawnych <i>Marian Klinger, Robert Drabczyk</i>	@big
5.	Badania morfologiczne	1601	10.3.	Glomerulopatia lipoproteinowa <i>Marian Klinger, Krzysztof Kazimierczak</i>	@bq7
5.1.	Biopsja nerki <i>Franciszek Kokot¹, Edward Franek</i>	1601	10.4.	Wrodzone zespoły nerczycowe <i>Marian Klinger, Krzysztof Kazimierczak</i>	@bih
5.2.	Ocena histologiczna <i>Małgorzata Wągrowska-Danilewicz</i>	1602	10.5.	Choroba Fabry'ego <i>Marian Klinger, Robert Drabczyk</i>	1657
C.	Ostre uszkodzenie nerek <i>Michał Myśliwiec, Robert Drabczyk</i>	1603	11.	Zespół nerczycowy <i>Marian Klinger, Sławomir C. Zmonarski</i>	1658
D.	Wybrane postaci ostrego uszkodzenia nerek <i>Michał Myśliwiec, Robert Drabczyk</i>	1611	H.	Cewkowo-śródmiąższowe zapalenie nerek <i>Krzysztof Pawlaczek, Stanisław Czekalski, Robert Drabczyk</i>	1662
1.	Nefropatia kontrastowa	1611	1.	Cewkowo-śródmiąższowe zapalenie nerek – informacje ogólne	1662
2.	Ostra nefropatia fosforanowa	1612	2.	Ostre cewkowo-śródmiąższowe zapalenie nerek	1663
3.	Ostre uszkodzenie nerek w przebiegu rhabdmiolizy	1612	3.	Przewlekłe cewkowo-śródmiąższowe zapalenie nerek	1665
E.	Przewlekła choroba nerek <i>Michał Myśliwiec</i>	1614	I.	Tubulopatie <i>Jan Zawadzki</i>	1668
F.	Wybrane powikłania przewlekłej choroby nerek	1622	1.	Tubulopatie – informacje ogólne	1668
1.	Niedokrwistość w przewlekłej chorobie nerek <i>Michał Myśliwiec, Robert Drabczyk</i>	1622	2.	Glukozuria nerkowa	1668
2.	Niedożywienie białkowo-kaloryczne w przewlekłej chorobie nerek <i>Michał Myśliwiec</i>	1623			
3.	Zaburzenia mineralne i kostne w przewlekłej chorobie nerek <i>Michał Myśliwiec, Robert Drabczyk</i>	1624			
4.	Nadciśnienie tętnicze w przewlekłej chorobie nerek <i>Andrzej Więcek, Jerzy Chudek</i>	1627			
5.	Choroby serca i naczyń w przewlekłej chorobie nerek <i>Jacek Imiela, Krzysztof J. Filipiak</i>	1629			
G.	Choroby kłębuszków nerkowych	1634			
1.	Choroby kłębuszków nerkowych – informacje ogólne <i>Tomasz Stompór, Marian Klinger, Robert Drabczyk</i>	1634			
2.	Ostre kłębuszkowe zapalenie nerek (poinfekcyjne, rozpłemowe wewnątrzwołniczkowe) <i>Marian Klinger, Ilona Dziemiątko</i>	1637			
3.	Gwałtownie postępujące kłębuszkowe zapalenie nerek (rozpłemowe zewnątrzwołniczkowe kłębuszkowe zapalenie nerek)	1638			

3.	Nerkowe kwasice cewkowe.....	1669	O.	Nerki a ciąża <i>Tomasz Stompór, Władysław Sulowicz</i>	1703
3.1.	Kwasica cewkowa bliższa.....	1669	1.	Fizjologia nerek w okresie ciąży.....	1703
3.2.	Kwasice cewkowe dalsze.....	1670	2.	Zakażenia układu moczowego podczas ciąży.....	1703
3.3.	Nerkowa kwasica cewkowa typu 4.....	1671	3.	Ostre uszkodzenie nerek związane z ciążą i porodem.....	1704
4.	Cystynuria.....	@bkw	3.1.	Ostre uszkodzenie nerek związane z ciążą i porodem – informacje ogólne.....	1704
5.	Rodzinna krzywica hipofosfatemiczna.....	@bkk	3.2.	Ostra martwica kory nerek.....	1704
6.	Zespół Gitelmana.....	@al6	4.	Ciąża u chorej z przewlekłą chorobą nerek.....	1704
7.	Zespół Barttera.....	@bky	4.1.	Ciąża w okresie przeddializacyjnym.....	1704
8.	Moczówka prosta nerkowa.....	1672	4.2.	Ciąża podczas leczenia dializami.....	1705
9.	Zespół Fanconiego.....	1673	4.3.	Ciąża po przeszczepieniu nerki.....	@bpk
J.	Kamica nerkowa <i>Władysław Sulowicz, Tomasz Stompór, Robert Drabczyk</i>	1675	P.	Leczenie nerkozastępcze	1706
K.	Nefropatia zaporowa <i>Władysław Sulowicz, Maciej Drożdż</i>	1683	1.	Hemodializa <i>Przemysław Rutkowski, Bolesław Rutkowski</i>	1706
L.	Zakażenia układu moczowego <i>Jan Dulawa, Robert Drabczyk</i>	1686	2.	Dializa otrzewnowa <i>Zofia Wańkiewicz, Monika Lichodziejewska-Niemierko</i>	1708
1.	Zakażenia układu moczowego – informacje ogólne.....	1686	3.	Przeszczepienie nerki <i>Magdalena Durlik</i>	1712
2.	Bakteriomocz bezobjawowy.....	1691	R.	Leczenie żywieniowe w chorobach nerek <i>Michał Nowicki, Edward Franek</i>	1717
3.	Niepowikłane zapalenie pęcherza moczowego.....	1691	VI	Choroby układu krwiotwórczego	
4.	Nawracające zapalenie pęcherza moczowego u kobiet.....	1692	A.	Fizjologia	1723
5.	Niepowikłane ostre odmiedniczkowe zapalenie nerek.....	1693	1.	Hematopoeza <i>Wiesław W. Jędrzejczak</i>	1723
6.	Powikłane zakażenie układu moczowego.....	1693	2.	Hemostaza <i>Jerzy Windyga, Krystyna Zawilska</i>	1727
7.	Zapalenie cewki moczowej.....	1694	B.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe <i>Andrzej Hellmann, Bogdan Ochrem</i>	1734
8.	Gruźlica układu moczowego.....	1695	1.	Objawy podmiotowe.....	1734
9.	Zakażenia drożdżakowe układu moczowego (kandyduria).....	1695	2.	Objawy przedmiotowe.....	1734
10.	Niebakteryjne zapalenie pęcherza moczowego.....	1695	2.1.	Powiększenie węzłów chłonnych.....	1734
11.	Powikłania zakażenia układu moczowego.....	1695	2.2.	Powiększenie śledziony.....	1735
11.1.	Ropnie nerek i roponercze.....	1695	2.3.	Objawy przedmiotowe szkodliwych.....	1736
11.2.	Zgorzelińskie odmiedniczkowe zapalenie nerek.....	1696	C.	Badania laboratoryjne i morfologiczne	1737
11.3.	Martwica brodawek nerkowych.....	1696	1.	Badanie morfologiczne krwi <i>Janusz Kabata, Bogdan Ochrem, Andrzej Hellmann</i>	1737
11.4.	Przewlekłe odmiedniczkowe zapalenie nerek.....	1696	1.1.	Erytrocyty.....	1738
11.5.	Żółtaczki odmiedniczkowe odmiedniczkowe zapalenie nerek.....	1697	1.1.1.	Hemoglobina.....	1738
11.6.	Ostre zapalenie gruczołu krokowego.....	1697	1.1.2.	Hematokryt.....	1738
11.7.	Ostre zapalenie najądrza.....	1697	1.1.3.	Liczba erytrocytów.....	1738
Ł.	Torbiele nerek <i>Michał Nowicki</i>	1698	1.1.4.	Wskaźniki erytrocytowe.....	1739
1.	Torbiele nerek – informacje ogólne.....	1698	1.1.5.	Retikulocyty.....	1740
2.	Torbiele proste nerek.....	1698	1.1.6.	Erytoblasty.....	1741
3.	Wielotorbielowatość nerek.....	1699	1.1.7.	Erytrogram.....	1741
4.	Nabyta torbielowatość nerek.....	1701	1.2.	Leukocyty.....	1743
5.	Wielotorbielowata dysplazja nerek.....	1702	1.3.	Płytki krwi.....	1744
6.	Nefronofityza.....	@cbf	2.	Badania w niedokrwistościach <i>Maria Podolak-Dawidziak, Bogdan Solnica</i>	1745
7.	Gąbczastość rdzenia nerek.....	@amd	2.1.	Badania przemian hemoglobiny.....	1745
M.	Nowotwory układu moczowego <i>Andrzej Książek, Wojciech Załuska</i>	@bhn	2.1.1.	Haptoglobina i hemopeksyna.....	1745
1.	Guzy nerki.....	@bk4	2.1.2.	Wolna hemoglobina.....	1746
1.1.	Rak nerkowokomórkowy.....	@bk5	2.1.3.	Methemoglobina.....	1746
1.2.	Rak miedniczki nerkowej i moczowodu.....	@ama	2.1.4.	Hemosyderyna w moczu.....	@bc7
2.	Rak pęcherza moczowego.....	@bk6	2.1.5.	Bilirubina.....	1746
3.	Rak cewki moczowej.....	@cbt	2.1.6.	Fracje hemoglobiny.....	@a6n
N.	Wady wrodzone układu moczowego <i>Rafał Chrzan, Jacek A. Pietrzyk</i>	@blz	2.2.	Badania erytrocytów.....	@axc
1.	Wady wrodzone nerek.....	@ame	2.3.	Ocena gospodarki żelazowej.....	1746
2.	Wady wrodzone dróg moczowych.....	@xpx	2.3.1.	Żelazo w surowicy.....	1747
2.1.	Wady wrodzone dróg moczowych – informacje ogólne.....	@bij	2.3.2.	Wysycenie transferyny żelazem (TSAT).....	1748
2.2.	Wady moczowodów.....	@bik	2.3.3.	Całkowita zdolność wiązania żelaza.....	1748
2.3.	Wady pęcherza moczowego.....	@amf			
2.4.	Wady cewki moczowej.....	@bj2			
2.5.	Odpyływ pęcherzowo-moczowodowy.....	@ble			

2.3.4.	Rozpuszczalny receptor dla transferyny.....	1748
2.3.5.	Ferrytyna.....	1749
2.3.6.	Hepcydyna-25.....	@avy
2.3.7.	Protoporfiryna cynkowa.....	@ast
2.3.8.	Próba doustnego obciążenia żelazem.....	@asv
2.4.	Inne czynniki wpływające na erytropoezę.....	1749
2.4.1.	Erytropoetyna.....	1749
2.4.2.	Kwas foliowy.....	1749
2.4.3.	Witamina B ₁₂	1750
2.4.4.	Kwas metylomalony.....	1750
3.	Badania leukocytów <i>Tomasz Sacha, Bogdan Solnica</i>	@cop
4.	Immunoglobuliny <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	1750
4.1.	Elektroforeza białek surowicy i moczu.....	1751
4.2.	Immunofiksacja.....	1753
4.3.	Stężenie immunoglobulin.....	1753
4.4.	Wolne łańcuchy lekkie immunoglobulin.....	1754
5.	Badania krzepnięcia krwi i fibrynolizy.....	1755
5.1.	Badania przesiewowe krzepnięcia krwi.....	1755
5.1.1.	Czas częściowej trombolastyzacji po aktywacji <i>Bogdan Solnica</i>	1755
5.1.2.	Czas protrombinowy <i>Bogdan Solnica</i>	1755
5.1.3.	Czas trombinowy <i>Bogdan Solnica</i>	1757
5.1.4.	Fibrynogen <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1757
5.1.5.	Czas okluzji PFA <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1758
5.1.6.	Testy korekcji czasu krzepnięcia <i>Bogdan Solnica</i>	1758
5.2.	Badania specjalistyczne krzepnięcia krwi.....	1758
5.2.1.	Czynnik von Willebranda <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1758
5.2.2.	Czynniki krzepnięcia <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1759
5.2.3.	Badania czynności płytek krwi <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1760
5.2.4.	Tromboelastografia i tromboelastometria <i>Anetta Undas</i>	1760
5.3.	Badania w zakrzepicach.....	1760
5.3.1.	Dimer D <i>Bogdan Solnica</i>	1760
5.3.2.	Produkty degradacji fibryny i fibrynogeny <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1761
5.3.3.	Aktywność anty-Xa <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1761
5.3.4.	Markery generacji trombiny <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	@b44
5.3.5.	Czas krzepnięcia po aktywacji <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	@a5b
5.3.6.	Ekarynowy czas krzepnięcia <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	@exh
5.4.	Badania w trombofiliiach (endogenne inhibitory krzepnięcia) <i>Bogdan Solnica, Anetta Undas</i>	1761
5.4.1.	Antytrombina.....	1761
5.4.2.	Białko C i białko S.....	1762
5.4.3.	Oporność na aktywowane białko C.....	1763
6.	Badanie cytologiczne i histologiczne szpiku <i>Wanda Knopińska-Posluszny, Andrzej Hellmann</i>	1763
6.1.	Biopsja szpiku.....	1763
6.2.	Ocena mikroskopowa szpiku.....	1766
7.	Badania immunofenotypu komórek hematopoety <i>Krzysztof Lewandowski, Andrzej Hellmann</i>	1767
8.	Badania genetyczne <i>Olga Haus</i>	1771
8.1.	Cytogenetyka klasyczna.....	1771
8.2.	Cytogenetyka molekularna.....	1772
8.3.	Łańcuchowa reakcja polimerazy.....	1772
8.4.	Inne metody badań genetycznych.....	1773
8.5.	Zastosowanie badań genetycznych w chorobach układu krwiotwórczego.....	1773
9.	Badania immunohematologiczne <i>Jadwiga Fabijańska-Mitek</i>	1774
9.1.	Badanie grupy krwi.....	1774
9.2.	Próba zgodności serologicznej.....	1776
9.3.	Bezpośredni test antyglobulinowy.....	1778
D.	Niedokrwistości	1780
1.	Ostra niedokrwistość pokrwotoczna <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1780
2.	Niedokrwistość z niedoboru żelaza <i>Maria Podolak-Dawidziak, Bogdan Ochrem</i>	1781
3.	Niedokrwistości syderoblastyczne <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1784
4.	Niedokrwistość chorób przewlekłych <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1786
5.	Niedokrwistość megaloblastyczna <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1788
5.1.	Niedokrwistość z niedoboru witaminy B ₁₂	1788
5.2.	Niedokrwistość z niedoboru kwasu foliowego.....	1791
6.	Niedokrwistości hemolityczne <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1792
6.1.	Niedokrwistości hemolityczne wrodzone.....	1793
6.1.1.	Sferocytoza wrodzona.....	1793
6.1.2.	Niedobór dehydrogenazy glukozy-6-fosforanowej.....	@azl
6.1.3.	Niedobór kinazy pirogronianowej.....	@azm
6.1.4.	Methemoglobinemia.....	1795
6.1.5.	Talasemie (niedokrwistości tarczowatokrwiowe).....	@aa3
6.1.6.	Niedokrwistość sierpowatokrwiowa.....	@b67
6.2.	Niedokrwistości hemolityczne nabyte.....	1796
6.2.1.	Niedokrwistość hemolityczna autoimmunologiczna (autoimmunohemolityczna).....	1796
6.2.2.	Niedokrwistość hemolityczna z aloimmunizacji.....	1799
6.2.3.	Niedokrwistość hemolityczna mikroangiopatyczna.....	1799
6.2.4.	Nocna napadowa hemoglobinuria.....	1799
7.	Niedokrwistość aplastyczna <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	1801
E.	Białaczki ostre <i>Jerzy Hołowiecki</i>	1805
1.	Ostre białaczki szpikowe.....	1805
2.	Ostre białaczki/chłoniaki limfoblastyczne.....	1822
F.	Nowotwory mieloproliferacyjne i mielodysplastyczne	1832
1.	Klasyfikacja <i>Andrzej Hellmann, Bogdan Ochrem</i>	1832
2.	Przewlekła białaczka szpikowa <i>Witold Prejzner, Andrzej Hellmann</i>	1833
3.	Czerwieńca prawdziwa <i>Irena Frydecka</i>	1838
4.	Nadpłytkowość samoistna <i>Irena Frydecka</i>	1842
5.	Pierwotne włóknienie szpiku (mielofibroza pierwotna) <i>Irena Frydecka</i>	1846
6.	Zespoły hipereozynofilowe <i>Witold Prejzner, Andrzej Hellmann</i>	1850
7.	Mastocytoza <i>Andrzej Mital, Marek Niedożytko, Andrzej Hellmann</i>	1854
8.	Przewlekła białaczka neutrofilowa <i>Andrzej Hellmann, Bogdan Ochrem</i>	@aa7
9.	Przewlekła białaczka mielomonocytoza <i>Andrzej Mital, Andrzej Hellmann</i>	1859
10.	Atypowa przewlekła białaczka szpikowa <i>Andrzej Hellmann, Bogdan Ochrem</i>	@azp
11.	Zespoły mielodysplastyczne <i>Jadwiga Dwilewicz-Trojaczek, Krzysztof Mądry</i>	1862
G.	Nowotwory limfoproliferacyjne	1869
1.	Klasyfikacja <i>Krzysztof Warzocha</i>	1869
2.	Białaczki z dojrzałych limfocytów.....	1871
2.1.	Przewlekła białaczka limfocytowa / chłoniak z małych limfocytów <i>Tadeusz Robak</i>	1871
2.2.	Białaczka włochatokomórkowa <i>Tadeusz Robak</i>	1879
2.3.	Białaczka prolimfocytowa <i>Tadeusz Robak</i>	@aro
2.4.	Białaczka z dużych ziarnistych limfocytów <i>Tadeusz Robak</i>	@a4p
2.5.	Białaczka/chłoniak T-komórkowy dorosłych <i>Krzysztof Warzocha</i>	@cfo
3.	Chłoniaki nie-Hodgkina <i>Krzysztof Warzocha</i>	1882
3.1.	Chłoniak grudkowy.....	1892
3.2.	Chłoniaki strefy brzeżnej.....	1894
3.3.	Chłoniak z komórek płaszczka.....	1895
3.4.	Chłoniak rozlany z dużych komórek B i jego warianty.....	1896

3.4.1.	Chłoniak z komórek B o wysokim stopniu złośliwości	1899
3.4.2.	Chłoniak pierwotny śródpiersia z dużych komórek B	1899
3.5.	Chłoniak Burkitta	1900
3.6.	Chłoniaki z obwodowych komórek T i NK (węzłowe i pozawęzłowe)	@asd
3.7.	Pierwotne chłoniaki skóry z komórek T	1901
4.	Chłoniak Hodgkina <i>Janusz Meder</i>	1902
5.	Gammapatie monoklonalne	1908
5.1.	Gammapatia monoklonalna o nieokreślonym znaczeniu <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	1910
5.2.	Szpiczak plazmocytowy <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	1911
5.2.1.	Guz plazmocytowy odosobniony	1919
5.3.	Amyloidoza (skrobiawica) łańcuchów lekkich immunoglobulin <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	1919
5.4.	Choroba złogów immunoglobulin monoklonalnych (choroby złogów łańcuchów lekkich i ciężkich) <i>Zbigniew Hruby, Tomasz Stompór</i>	1922
5.5.	Zespół POEMS (szpiczak osteosklerotyczny) <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	@cog
5.6.	Chłoniak limfoplazmocytowy / makroglobulinemia Waldenströma <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	1924
5.7.	Choroby łańcuchów ciężkich <i>Krzysztof Giannopoulos, Anna Dmoszyńska</i>	1927
H.	Histiocytozy zapalne i nowotworowe	1928
1.	Limfohistiocytoza hemofagocytowa (zespół hemofagocytowy) <i>Wiesław W. Jędrzejczak, Rafał Machowicz, Bogdan Ochrem</i>	1928
2.	Histiocytoza z komórek Langerhansa <i>Dariusz Wołowicz</i>	@cf4
I.	Niedobory odporności	1931
	<i>Jacek Rolliński, Tomasz Sacha, Maciej Siedlar</i>	
J.	Zaburzenia hemostazy	1940
1.	Skazy krwotoczne płytkowe <i>Jerzy Windyga, Wojciech Młynarski, Krystyna Zawilska</i>	1940
1.1.	Nabyte małopłytkowości uwarunkowane zmniejszonym wytwarzaniem płytek krwi	1941
1.2.	Małopłytkowość immunologiczna	1942
1.2.1.	Immunologiczna małopłytkowość polekowa	1948
1.3.	Małopłytkowość w przebiegu sepsy	1948
1.4.	Małopłytkowość ciążowa	1948
1.5.	Małopłytkowość poprzetoczeniowa	1949
1.6.	Małopłytkowość związana z sekwestracją płytek krwi (hipersplenizmem)	1949
1.7.	Małopłytkowość z rozcięcia i w krążeniu pozaustrojowym	1949
1.8.	Mikroangiopatie zakrzepowe	1949
1.8.1.	Zakrzepowa plamica małopłytkowa	1950
1.8.2.	Zespół Upshawa i Schulmana (wrodzona zakrzepowa plamica małopłytkowa)	1952
1.8.3.	Zespół hemolityczno-mocznicowy związany z zakażeniem	1952
1.8.4.	Zespół hemolityczno-mocznicowy zależny od dopełniacza (atypowy)	1953
1.9.	Małopłytkowości wrodzone	1954
1.10.	Wrodzone zaburzenia czynności płytek krwi (trombocytopatie wrodzone)	1955
1.10.1.	Zespół Bernarda i Souliera	@3zw
1.10.2.	Trombastenia Glanzmanna	@oe5
1.10.3.	Płytkowy typ choroby von Willebranda (rzekoma choroba von Willebranda)	@uum
1.10.4.	Defekty aktywności prokoagulacyjnej płytek	@7j7
1.10.5.	Zaburzenia ziarnistości płytkowych	@wwp
1.10.6.	Defekty struktury lub cytoskieletu białek płytkowych	@uvo
1.10.7.	Defekty (wrodzone warianty) receptorów dla rozpuszczalnych agonistów płytkowych i dla szlaków sygnałowych	@vvq
1.11.	Nabyte zaburzenia czynności płytek krwi	1955
1.11.1.	Polekowe zaburzenia czynności płytek	1956
1.11.2.	Zaburzenia czynności płytek krwi w przebiegu chorób	1956
2.	Skazy krwotoczne naczyńne <i>Jerzy Windyga, Krystyna Zawilska</i>	1957
3.	Skazy krwotoczne osoczone	1959
3.1.	Skazy krwotoczne osoczone wrodzone <i>Jerzy Windyga</i>	1959
3.1.1.	Hemofilia A	1959
3.1.2.	Hemofilia B	1962
3.1.3.	Choroba von Willebranda	1963
3.1.4.	Wrodzone niedobory innych czynników krzepnięcia	1966
3.2.	Skazy krwotoczne osoczone nabyte	1966
3.2.1.	Zaburzenia krzepnięcia wywołane niedoborem witaminy K <i>Jerzy Windyga</i>	1967
3.2.2.	Zaburzenia hemostazy w chorobach wątroby <i>Jerzy Windyga, Marta Wawrzynowicz-Syczewska</i>	1967
3.2.3.	Rozsiane krzepnięcie wewnątrznaczyniowe <i>Jerzy Windyga</i>	1969
3.2.4.	Nabyta hemofilia A <i>Jerzy Windyga</i>	1971
4.	Stany nadkrzepliwości <i>Anetta Undas</i>	1975
5.	Immunologiczna małopłytkowość zakrzepowa wywołana przez szczepienie <i>Bogdan Ochrem, Jerzy Windyga, Jacek Mrukowicz</i>	1978
K.	Transfuzjologia kliniczna i hemaferesa lecznicza	1981
1.	Grupy krwi <i>Bogumiła Michalewska</i>	1981
2.	Stosowanie krwi, jej składników i produktów krwiopochodnych – zasady ogólne <i>Magdalena Łętowska, Aleksandra Rosiek</i>	1985
3.	Stosowanie krwi, jej składników i produktów krwiopochodnych – zasady szczegółowe <i>Magdalena Łętowska, Aleksandra Rosiek</i>	1990
3.1.	Krew pełna konserwowana	1990
3.2.	Koncentraty krwinek czerwonych	1990
3.2.1.	Koncentrat krwinek czerwonych	1990
3.2.2.	Ubogoleukocytny koncentrat krwinek czerwonych	1991
3.2.3.	Przemiany koncentrat krwinek czerwonych	1992
3.3.	Koncentraty krwinek płytkowych	1992
3.3.1.	Ubogoleukocytny koncentrat krwinek płytkowych	1992
3.3.2.	Przemiany koncentrat krwinek płytkowych (PKKP)	1994
3.3.3.	Rekonstruowany koncentrat krwinek płytkowych (RKKP)	1994
3.3.4.	Oporność na przetwarzanie koncentratów krwinek płytkowych	1994
3.4.	Koncentrat granulocytny	1994
3.5.	Napromieniowane składniki krwi	1995
3.6.	Osocze świeżo mrożone	1995
3.7.	Krioprecypitat	1996
3.8.	Albumina	1997
3.9.	Immunoglobuliny	1997
3.10.	Szczególne sytuacje kliniczne	1997
4.	Hemaferesa lecznicza <i>Maria Bieniaszewska, Andrzej Hellmann</i>	1998
L.	Przeszczepianie komórek krwiotwórczych	2001
	<i>Jan Maciej Zaucha, Agnieszka Piekarska, Andrzej Hellmann</i>	
VII	Choroby reumatyczne	
A.	Podział chorób reumatycznych	2013
	<i>Irena Zimmermann-Górska</i>	
B.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	2014
1.	Objawy podmiotowe <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2014
1.1.	Ból	2014
1.2.	Sztynność	2014
2.	Badanie przedmiotowe układu ruchu <i>Irena Zimmermann-Górska, Grzegorz Goncerz</i>	2014

2.1.	Badanie stawów	2014	10.3.1.	Zapalenie naczyń w chorobie Behçeta	2115
2.1.1.	Stawy kręgosłupa	2014	10.3.2.	Zapalenie naczyń w zespole Cogana	2116
2.1.2.	Stawy krzyżowo-biodrowe	2015	10.4.	Zapalenie naczyń jednego narządu	2116
2.1.3.	Stawy kończyn	2016	10.4.1.	Leukocytostyczne zapalenie naczyń skóry	2117
2.1.4.	Stawy skroniowo-żuchwowe	2019	10.5.	Zapalenia naczyń w chorobie układowej	2118
2.2.	Badanie mięśni	2019	10.6.	Zapalenie naczyń o prawdopodobnej etiologii	2118
2.3.	Badanie ścięgien i tkanek okołostawowych	2019	10.6.1.	Zapalenie naczyń związane z zakażeniem	2118
			10.6.2.	Zapalenie naczyń związane z lekami	2118
C.	Badania diagnostyczne	2020	10.6.3.	Zapalenie naczyń związane z nowotworem	2119
1.	Badania laboratoryjne <i>Beata Nowak, Piotr Wiland</i>	2020	11.	Polimialgia reumatyczna <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2119
1.1.	Szybkość opadania krwinek czerwonych (odczyn Biernackiego – OB)	2020	12.	Zespół Sjögrena <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2121
1.2.	Białko C-reaktywne	2021	E.	Zapalenia stawów z zajęciem stawów kręgosłupa	2125
1.3.	Czynnik reumatoidalny	2022	1.	Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2125
1.4.	Przeciwciała przeciwko cytrulinowanym peptydom	2022	2.	Łuszczykowe zapalenie stawów <i>Eugeniusz Józef Kucharz, Jacek Szechiński</i>	2132
1.5.	Przeciwciała przeciwjądrowe	2023	3.	Reaktywne zapalenie stawów <i>Brygida Kwiatkowska</i>	2138
1.6.	Przeciwciała antyfosfolipidowe	2026	4.	Zapalenia stawów w przebiegu nieswoistych chorób zapalnych jelit <i>Piotr Wiland, Jacek Szechiński</i>	2141
1.7.	Przeciwciała przeciwko cytoplazmie neutrofilów	2027	F.	Choroba zwyrodnieniowa stawów <i>Irena Zimmermann-Górska, Leszek Szczepański</i>	2144
1.8.	Krioglobuliny	2028	G.	Infekcyjne (septyczne) zapalenie stawów <i>Mariusz Korkosz</i>	2153
1.9.	Składowe dopełniacza	2028	H.	Choroby związane z obecnością kryształów <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2156
1.10.	Kompleksy immunologiczne	2029	1.	Dna moczanowa	2156
1.11.	Markery obrotu kostnego	2029	2.	Choroby wywołane przez kryształy pirofosforanu wapnia	2162
1.11.1.	Markery kościotworzenia	2029	3.	Zapalenia stawów wywołane przez apatyty	2164
1.11.2.	Markery resorpcji kostnej	2029	4.	Inne odczyny zapalne w stawach wywołane przez kryształy	2164
2.	Badania obrazowe <i>Anna Ciechomska, Jadwiga Staniszevska-Varga, Małgorzata Serafin-Król</i>	2030	I.	Choroby metaboliczne kości	2165
2.1.	Radiogramy	2030	1.	Osteoporoza <i>Piotr Glusko, Witold Tlustochowicz</i>	2165
2.2.	Tomografia komputerowa	2036	2.	Osteomalacja <i>Piotr Glusko, Witold Tlustochowicz</i>	2171
2.3.	Rezonans magnetyczny	2036	3.	Choroba Pageta <i>Mariusz Korkosz</i>	2172
2.4.	Scyntygrafia	2037	J.	Reumatyzm tkanek miękkich	2176
2.5.	Ultrasonografia	2038	1.	Tendinopatie <i>Włodzimierz Samborski, Przemysław Keczmer, Grzegorz Goncerz</i>	2176
3.	Artroskopia <i>Władysław Manikowski, Leszek Romanowski</i>	2040	1.1.	Tendinopatie kończyny górnej	2176
4.	Badanie płynu stawowego <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2041	1.2.	Tendinopatie kończyny dolnej	2177
5.	Densytometria kości <i>Piotr Glusko, Witold Tlustochowicz</i>	2044	2.	Zapalenia kaletek maziowych <i>Włodzimierz Samborski, Przemysław Keczmer, Grzegorz Goncerz</i>	2177
5.1.	Dwuwiązkowa absorpcyjometria rentgenowska	2044	3.	Fibromialgia <i>Włodzimierz Samborski, Przemysław Keczmer, Grzegorz Goncerz</i>	2177
5.2.	Ilościowa tomografia komputerowa i metody ultradźwiękowe	2046	4.	Zespoły bólowe kręgosłupa <i>Andrzej Maciejczak, Grzegorz Goncerz</i>	2179
6.	Badania neurofizjologiczne <i>Juliusz Huber</i>	2045	K.	Zaburzenia nerwowo-naczyniowe <i>Eugeniusz Józef Kucharz, Grzegorz Goncerz</i>	2184
D.	Choroby układowe tkanki łącznej	2047	1.	Neuropatie uciskowe nerwów obwodowych	2184
1.	Reumatoidalne zapalenie stawów <i>Anna Filipowicz-Sosnowska</i>	2047	1.1.	Zespół otworu górnego klatki piersiowej	2185
2.	Choroba Still'a u dorosłych <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2063	1.2.	Neuropatie uciskowe nerwu pośrodkowego	2185
3.	Toczeń rumieniowaty układowy <i>Jacek Musiał, Zbigniew Hruby</i>	2065	1.2.1.	Zespół mięśnia nawrotnego obłęgo	2185
4.	Toczeń polekowy <i>Jacek Musiał</i>	2075	1.2.2.	Zespół cieśni nadgarstka	2186
5.	Zespół antyfosfolipidowy <i>Irena Zimmermann-Górska, Jacek Musiał, Jana Skrzypczak</i>	2076	1.3.	Zespół nerwu międzykostnego przedniego	2186
6.	Twardzina układowa <i>Stanisław Sierakowski, Matylda Sierakowska</i>	2080	1.4.	Neuropatie uciskowe nerwu łokciowego	2186
7.	Eozynofilowe zapalenie powięzi <i>Stanisław Sierakowski, Matylda Sierakowska</i>	2089	1.4.1.	Zespół kanału łokciowego	2186
8.	Zapalenie wielomięśniowe i skórno-mięśniowe <i>Paweł Mielnik, Hanna Chwalińska-Sadowska</i>	2091	1.4.2.	Zespół kanału nadgarstka nerwu łokciowego	2187
9.	Mieszana choroba tkanki łącznej i zespoły nakładania <i>Marzena Olesińska, Hanna Chwalińska-Sadowska</i>	2096	1.5.	Zespół nerwu skórno przedniego	2187
10.	Zapalenia naczyń <i>Jacek Musiał, Jan Sznajd, Andrzej Szczekliki</i>	2100	1.6.	Meralgia z parestezjami	2187
10.1.	Zapalenie średnich naczyń	2100	1.7.	Zespół kanału stępu	2187
10.1.1.	Guzkowe zapalenie tętnic	2101			
10.1.2.	Choroba Kawasaki	2103			
10.2.	Zapalenie małych naczyń	2104			
10.2.1.	Zapalenie naczyń związane z ANCA	2104			
10.2.2.	Zapalenie małych naczyń związane z kompleksami immunologicznymi	2110			
10.3.	Zapalenie różnych naczyń	2115			

1.8.	Metatarsalgia Mortona	2187
1.9.	Inne rzadkie zespoły uciskowe	2188
2.	Zespół wieloobjawowego bólu miejscowego	2188
L.	Choroby tkanki łącznej uwarunkowane genetycznie	2192
1.	Zespoły Ehlersa i Danlosa <i>Irena Zimmermann-Górska, Grzegorz Goncerz</i>	2192
2.	Dysplazje kostno-stawowe <i>Mariusz Korkosz</i>	2194
M.	Nowotwory tkanek miękkich i kości	@cf5
1.	Nowotwory tkanek miękkich <i>Wojciech M. Wysocki, Piotr Rutkowski, Joanna Wysocka, Andrzej Komorowski</i>	@asm
2.	Mięsaki kości <i>Piotr Rutkowski</i>	@asn
N.	Inne choroby układu ruchu	2197
1.	Zmiany w układzie ruchu związane z zaburzeniami hormonalnymi <i>Eugeniusz Józef Kucharz</i>	2197
1.1.	Zmiany w układzie ruchu związane z cukrzycą	2197
1.2.	Zmiany w układzie ruchu związane z chorobami tarczycy	2198
1.2.1.	Zmiany w przebiegu tyreotoksykozy	2199
1.2.2.	Zmiany w przebiegu niedoczynności tarczycy	2199
1.3.	Zmiany w układzie ruchu towarzyszące zaburzeniom wydzielania glikokortykosteroidów	2200
1.3.1.	Zmiany w przebiegu zespołu Cushinga	2200
1.3.2.	Zmiany w przebiegu niedoczynności kory nadnerczy	2200
2.	Zaburzenia układu krwiotwórczego w chorobach reumatycznych <i>Maria Podolak-Dawidziak</i>	2200
3.	Martwica jałowa kości <i>Mariusz Korkosz</i>	2202
4.	Osteoartropatia przestostowa <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2204
5.	Amyloidoza (skrobiawica) <i>Anna Filipowicz-Sosnowska</i>	2206
6.	Rumień guzowaty <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2208
7.	Zapalenie tkanki tłuszczowej <i>Irena Zimmermann-Górska</i>	2210
O.	Kinezyterapia w chorobach układu ruchu <i>Barbara Krzyśko</i>	2211
1.	Metody i techniki kinezyterapii	2211
2.	Usprawnianie w różnych okresach choroby	2212
VIII Choroby alergiczne		
A.	Patofizjologia i klasyfikacja chorób alergicznych <i>Marek L. Kowalski, Maciej Chałubiński</i>	2215
1.	Rodzaje nadwrażliwości	2215
2.	Alergia atopowa	2216
3.	Endotypy chorób z nadwrażliwości (alergicznymi)	2219
4.	Alergie IgE-zależne nieatopowe	2220
5.	Nazewnictwo chorób z nadwrażliwości	2220
B.	Badania diagnostyczne <i>Jerzy Kruszewski</i>	2222
1.	Badania laboratoryjne	2222
1.1.	Immunoglobuliny klasy E (IgE)	2222
1.2.	Eozynofile we krwi obwodowej i wydzielinach	2223
1.3.	Tryptaza	2224
1.4.	Histamina, metylohistamina i diaminooksydanaza	2224
1.5.	Test aktywacji bazofilów	2225
1.6.	Inhibitor składowej C1 układu dopełniacza	2225
1.7.	Kompleksy immunologiczne	2225
2.	Testy skórne	2226
2.1.	Testy skórne punktowe i śródskórne	2226
2.2.	Testy płatkowe	2228
3.	Próby prowokacyjne	2229
3.1.	Próba prowokacyjna donosowa	2229
3.2.	Próby prowokacyjne z lekami	2230
3.2.1.	Próba prowokacyjna z kwasem acetylosalicylowym	2231
3.3.	Próba dospojówkowa	2232
3.4.	Próba z żywym owadem	2232
4.	Badanie cytologiczne wymazu z nosa	2232
C.	Anafilaksja i wstrząs anafilaktyczny <i>Jerzy Kruszewski, Ewa Cichočka-Jarosz, Łukasz Błażowski</i>	2233
D.	Nadwrażliwość na leki <i>Joanna S. Makowska, Aleksandra Wardzyńska, Marek L. Kowalski, Barbara Bienkiewicz</i>	2240
E.	Choroba posurowicza <i>Barbara Rogala, Ewa Cichočka-Jarosz</i>	2249
F.	Alergiczny nieżyt nosa <i>Monika Świerczyńska-Krępa, Barbara Rogala, Jan Brożek, Andrzej Emeryk, Magdalena Arcimowicz</i>	2251
G.	Alergiczne choroby oczu <i>Ewa Bogacka, Anna Groblewska</i>	@cei
1.	Alergiczne zapalenie spojówek	@bnb
2.	Inne choroby powierzchni oka z nadwrażliwości alergicznej	@bnc
3.	Choroby powierzchni oka z nadwrażliwości niealergicznymi	@bnd
H.	Alergiczne choroby skóry <i>Jacek Szepietowski, Wiesław Gliński</i>	2257
1.	Pokrzywka	2257
2.	Atopowe zapalenie skóry	@bgb
3.	Kontaktowe zapalenie skóry	@awr
4.	Skórne objawy alergii na leki	2264
I.	Obrzęk naczynioruchowy <i>Roman J. Nowicki, Grzegorz Porębski</i>	2267
J.	Alergie na jady owadów <i>Marek Jutel, Ewa Cichočka-Jarosz</i>	2274
K.	Zasady swoistej immunoterapii alergenowej <i>Barbara Rogala, Ewa Cichočka-Jarosz</i>	@bge
IX Wybrane choroby układu nerwowego		
A.	Badania diagnostyczne	2281
1.	Objawy podmiotowe i przedmiotowe	2281
1.1.	Objawy podmiotowe <i>Grażyna Zwolińska</i>	2281
1.1.1.	Ból	2281
1.1.2.	Parestezje	2282
1.1.3.	Zawroty głowy i zaburzenia równowagi	2282
1.1.4.	Zaburzenia czynności ruchowych	2283
1.1.5.	Zaburzenia widzenia	2283
1.1.6.	Zaburzenia snu	2284
1.2.	Objawy przedmiotowe <i>Grażyna Zwolińska</i>	2284
1.2.1.	Zaburzenia czucia powierzchniowego, głębokiego i wibracji	2284
1.2.2.	Zaburzenia czynności ruchowych	2284
1.2.3.	Zaburzenia świadomości	2286
1.2.4.	Afazja, apraksja, agnozja i zaburzenia uwagi	2287
1.2.5.	Zaburzenia pamięci	2289
1.2.6.	Zaburzenia węchu i smaku	2289
1.2.7.	Zaburzenia czynności narządu wzroku	2290
1.2.8.	Zaburzenia czynności zwieraczy	2292
1.3.	Objawy oponowe <i>Witold Przyjałkowski</i>	2292
1.4.	Zespół zwiększonego ciśnienia wewnątrzczaszkowego <i>Grażyna Zwolińska</i>	2293
2.	Badanie płynu mózgowo-rdzeniowego <i>Witold Przyjałkowski</i>	2295
2.1.	Anatomia i fizjologia opon mózgowo-rdzeniowych	2295
2.2.	Badanie płynu mózgowo-rdzeniowego	2297
2.2.1.	Nakłucie lędźwiowe	2297

2.2.2.	Podstawowa ocena płynu mózgowo-rdzeniowego	2300		
2.2.3.	Oznaczenie wewnątrzoponowej produkcji przeciwciał.....	2300		
B.	Bóle głowy <i>Jacek J. Roźniński</i>	2302		
1.	Wstęp	2302		
2.	Migrena	2304		
2.1.	Migrena przewlekła	2310		
3.	Niemigrenowe bóle głowy.....	2310		
3.1.	Ból głowy typu napięciowego	2310		
3.2.	Klasterowy ból głowy	2311		
3.3.	Hemikranie napadowe	2314		
3.4.	Krótkotrwałe napady jednostronnego bólu głowy przypominającego nerwoból z przekrwieniem spojówek i łzawieniem (SUNCT)	2314		
3.5.	Hemikrania ciągła	2314		
3.6.	Inne rzadkie pierwotne bóle głowy	2314		
3.7.	Klasyczny nerwoból nerwu trójdzielnego	2316		
4.	Ból głowy spowodowany nadużywaniem leków	2317		
C.	Udar mózgu <i>Anna Członkowska, Maciej Niewada</i>	2318		
D.	Padaczka <i>Krystyna Niedzielska, Piotr Czapirski</i>	@ack		
E.	Otępienie <i>Maria Barcikowska</i>	2329		
1.	Łagodne zaburzenia poznawcze.....	2330		
2.	Choroba Alzheimerera.....	2330		
3.	Otępienie naczyniopochodne i mieszane	2334		
4.	Otępienie z ciałami Lewy'ego	@bdx		
5.	Zwyrodnienie czołowo-skroniowe	@bej		
F.	Choroby układu pozapiramidowego <i>Urszula Fiszer</i>	@gp5		
1.	Choroba Parkinsona	@cjz		
2.	Postępujące porażenie nadjądrowe.....	@bel		
3.	Zanik wieloukładowy.....	@acm		
4.	Drżenie samoistne.....	@bem		
5.	Choroba Huntingtona.....	@ben		
6.	Dystonia	@clx		
7.	Zespół niespokojnych nóg	@bgm		
8.	Zespół Tourette'a	@dwj		
G.	Stwardnienie rozsiane <i>Anna Członkowska, Dagmara Mirowska-Guzel</i>	@beo		
H.	Choroby układu nerwowo-mięśniowego	2336		
1.	Uszkodzenie komórki rogu przedniego <i>Grażyna Zwolińska</i>	@bd4		
2.	Uszkodzenie nerwu obwodowego (neuropatie) <i>Grażyna Zwolińska</i>	2336		
2.1.	Ostra zapalna poliradikuloneuropatia demielinizacyjna (zespół Guillaina i Barrégo)	2336		
2.2.	Przewlekła zapalna poliradikuloneuropatia demielinizacyjna	2338		
2.3.	Neuropatie paranowotworowe	2338		
2.4.	Neuropatie spowodowane leczeniem przeciwnowotworowym lub naciekaniem nowotworu	2338		
2.5.	Dziedziczne neuropatie ruchowo-czuciowe.....	2338		
3.	Choroby złącza nerwowo-mięśniowego <i>Grażyna Zwolińska</i>	2339		
3.1.	Miastenia	2339		
3.2.	Zespół miasteniczny Lamberta i Eatona	2341		
3.3.	Botulizm	2341		
4.	Choroby mięśni (miopatie) <i>Marek Bodzioch</i>	2342		
4.1.	Dystrofie mięśniowe (miopatie dystroficzne)	@a5e		
4.2.	Kanałopatie i zaburzenia transportu jonów	@a5f		
4.3.	Miopatie wrodzone	@bas		
4.4.	Miopatie mitochondrialne.....	@ass		
4.5.	Miopatie metaboliczne.....	2342		
4.6.	Inne miopatie	2342		
I.	Urazy czaszkowo-mózgowe <i>Zbigniew Czernicki</i>	@bat		
1.	Podstawy patofizjologii urazu mózgu	@av2		
2.	Wstrząśnienie mózgu	@acs		
3.	Złamanie kości sklepienia czaszki.....	@bfa		
4.	Złamanie podstawy czaszki	@bfb		
5.	Krwiak nadwardówkowy.....	@bfc		
6.	Krwiak podwardówkowy	@act		
7.	Wodniak podwardówkowy.....	@av3		
8.	Uszkodzenie mózgu	@bfg		
8.1.	Pourazowe krwawienie podpajęczynówkowe	@acu		
8.2.	Stłuczenie mózgu, krwiak śródmózgowy	@bfd		
8.3.	Rana drążąca i postrzałowa	@bfy		
8.4.	Rozsiane uszkodzenie aksonów.....	@acv		
9.	Późne następstwa urazów mózgu	@bdb		
x	Wybrane zagadnienia onkologii klinicznej			
A.	Biologia molekularna nowotworów <i>Janusz A. Siedlecki</i>	2345		
B.	Epidemiologia nowotworów i badania przesiewowe	2352		
1.	Epidemiologia nowotworów złośliwych w Polsce <i>Joanna Didkowska, Witold A. Zatoński</i>	2352		
2.	Badania przesiewowe w onkologii <i>Radziszlaw Kordek, Jarosław Reguła, Włodzimierz Olszewski</i>	2353		
C.	Patomorfologia i klasyfikacja zaawansowania nowotworów <i>Włodzimierz Olszewski</i>	2357		
1.	Metody diagnostyczne w patomorfologii	2357		
2.	Patomorfologiczne czynniki prognostyczne i predykcyjne	2358		
3.	Klasyfikacja zaawansowania nowotworów	2359		
D.	Ogólne zasady diagnostyki nowotworów <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2361		
1.	Badania pomocnicze	2361		
1.1.	Badania obrazowe.....	2361		
1.2.	Badania laboratoryjne	2364		
2.	Diagnostyka nowotworów o nieznanym umiejscowieniu pierwotnym	2364		
E.	Leczenie nowotworów	2366		
1.	Ogólne zasady leczenia skojarzonego <i>Maciej Krzakowski</i>	2366		
2.	Zasady leczenia operacyjnego nowotworów <i>Krzysztof Herman</i>	2367		
3.	Radioterapia <i>Bogusław Maciejewski</i>	2368		
4.	Metody leczenia systemowego <i>Maciej Krzakowski, Tomasz Sacha, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2373		
4.1.	Chemioterapia	2374		
4.1.1.	Biologiczne podstawy chemioterapii	2374		
4.1.2.	Chemioterapeutyki przeciwnowotworowe	2374		
4.1.3.	Ogólne zasady chemioterapii	2376		
4.2.	Hormonoterapia	2379		
4.3.	Leczenie ukierunkowane molekularnie i immunoterapia	2379		
4.3.1.	Przeciwciała monoklonalne	2380		
4.3.2.	Leki małowcząsteczkowe (inhibitory kinaz tyrozynowych i innych białek)	2381		
4.3.3.	Cytokiny.....	2383		
4.3.4.	Inhibitory punktów kontrolnych układu odpornościowego	2384		
5.	Specyfika leczenia chorych w wieku podeszłym <i>Aleksandra Lacko</i>	2384		
6.	Wybrane skutki niepożądane leczenia przeciwnowotworowego.....	2386		

6.1.	Nudności i wymioty <i>Maciej Krzakowski, Tomasz Sacha, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2386	2.1.	Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń drobnoustrojami <i>Anna Przondo-Mordarska, Katarzyna Pancer, Gajane Martirosian, Elżbieta Rożynek</i>	2420
6.2.	Mielosupresja i gorączka neutropeniczna <i>Maciej Krzakowski, Tomasz Sacha, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2387	3.	Diagnostyka zakażeń grzybiczych <i>Anna Przondo-Mordarska, Barbara Podsiadło, Elżbieta Ochman, Elżbieta Rożynek</i>	2422
6.3.	Zespół rozpadu nowotworu <i>Maciej Krzakowski, Tomasz Sacha, Bogdan Ochrem, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2391	4.	Diagnostyka zakażeń wirusowych <i>Anna Przondo-Mordarska, Gajane Martirosian, Elżbieta Rożynek</i>	2425
6.4.	Wynacznienie cytostatyków <i>Aleksandra Grela-Wojewoda, Wojciech M. Wysocki</i>	2393	5.	Diagnostyka zarażeń pasożytniczych <i>Anna Przondo-Mordarska, Gajane Martirosian, Elżbieta Rożynek</i>	2426
6.5.	Popromienne zapalenie skóry i błon śluzowych <i>Marcin Hetnał, Wojciech M. Wysocki</i>	2395	C. Zasady leczenia przeciwdrobnoustrojowego	@bfz	
6.5.1.	Popromienne zapalenie skóry.....	2395	1.	Zasady leczenia przeciwdrobnoustrojowego – informacje ogólne <i>Waleria Hryniewicz</i>	@bf2
6.5.2.	Popromienne zapalenie błony śluzowej jamy ustnej.....	2395	1.1.	Metody leczenia przeciwdrobnoustrojowego.....	@adg
6.5.3.	Popromienne zapalenie przełyku.....	2396	1.2.	Zasady wyboru leku.....	@bf3
6.5.4.	Popromienne zapalenie błony śluzowej jelit.....	2396	1.3.	Monitorowanie leczenia i przyczyny niepowodzenia.....	@bf4
6.6.	Zapalenie skóry wywołane przez leki blokujące EGFR <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki</i>	2396	1.4.	Badanie mikrobiologiczne a skuteczność kliniczna leku.....	@bf5
6.7.	Zaburzenia płodności i laktacji <i>Krzysztof Malecki</i>	2397	1.5.	Oporność bakterii na antybiotyki.....	@cl2
F. Wybrane stany nagłe u chorych na nowotwory			2.	Leki przeciwbakteryjne <i>Waleria Hryniewicz</i>	@bf6
	<i>Aleksandra Kotlińska-Lemieszek, Maciej Kluziak, Jacek Łuczak</i>	2399	2.1.	Antybiotyki β-laktamowe.....	@bt7
1.	Silny nieuśmierzony ból.....	2399	2.1.1.	Penicyliny.....	@a64
2.	Zespół żyły głównej górnej.....	2400	2.1.1.1.	Penicyliny naturalne.....	@af3
3.	Zwiększone ciśnienie wewnątrzczaszkowe.....	2401	2.1.1.2.	Przeciwgronkowcowe penicyliny półsyntetyczne.....	@btf
4.	Zespół ucisku rdzenia kręgowego.....	2401	2.1.1.3.	Aminopenicyliny.....	@af4
5.	Nowotworowa niedrożność jelit.....	2403	2.1.1.4.	Karboksypenicyny.....	@bbx
6.	Złamania kości.....	2403	2.1.1.5.	Ureidopenicyliny.....	@byq
7.	Hiperkalcemia.....	2404	2.1.1.6.	Penicyliny z inhibitorami β-laktamaz.....	@atn
G. Wybrane nowotwory		@bfh	2.1.2.	Cefalosporyny.....	@adh
1.	Rak piersi <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki</i>	@cj2	2.1.3.	Monobaktamy.....	@a57
2.	Rak gruczołu krokowego <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki</i>	@bfi	2.1.4.	Karbapenemy.....	@adi
3.	Czerniak <i>Maciej Krzakowski, Krzysztof Krzemieniecki</i>	@bfj	2.2.	Makrolidy.....	@a2a
4.	Rak skóry <i>Andrzej Komorowski, Wojciech M. Wysocki</i>	@bfl	2.3.	Ketolidy.....	@b27
4.1.	Rak podstawnomórkowy skóry.....	@adc	2.4.	Linkozamidy.....	@adj
4.2.	Rak płaskonabłonkowy skóry.....	@bfi	2.5.	Oksazolidyny.....	@a2n
			2.6.	Fluorochinolony.....	@a2o
			2.7.	Glikopeptydy.....	@adk
			2.8.	Tetracyliny.....	@b2r
			2.9.	Aminoglikozydy.....	@b2s
			2.10.	Kotrimoksazol i trimetoprim.....	@adl
			2.11.	Chloramfenikol.....	@b3f
			2.12.	Metronidazol i tynidazol.....	@cla
			2.13.	Streptograminy.....	@b6d
			2.14.	Lipopeptydy.....	@adm
			2.15.	Antybiotyki makrocycliczne o wąskim spektrum działania.....	@awm
			2.16.	Ryfamycyny.....	@cdc
			2.17.	Polimyksyny.....	@cgg
			2.18.	Nitrofurany.....	@cgh
			2.19.	Fosfomicyna.....	@cgi
			3.	Leki przeciwwirusowe <i>Miłosz Parczewski</i>	@cgj
			3.1.	Wirocydy.....	@cgk
			3.2.	Wirostatyki.....	@cik
			3.3.	Przeciwciała monoklonalne o działaniu przeciwwirusowym.....	@hhd
			3.4.	Leki immunomodulujące stosowane w leczeniu zakażeń wirusowych.....	@cg6
			4.	Leki przeciwgrzybicze <i>Waleria Hryniewicz</i>	@a5q
			4.1.	Azole.....	@b3a
			4.1.1.	Flukonazol.....	@adn
			4.1.2.	Itrakonazol.....	@azr
			4.1.3.	Worykonazol.....	@a2p
			4.1.4.	Ketokonazol.....	@a2q

Choroby zakaźne

A. Wprowadzenie		2407
1.	Definicje <i>Weronika Rymer</i>	2407
2.	Czynnik biologiczny <i>Weronika Rymer</i>	2408
3.	Czynniki wpływające na postać i przebieg zakażenia <i>Weronika Rymer</i>	2409
4.	Łańcuch zakażenia <i>Weronika Rymer</i>	2410
5.	Wektory przenoszące drobnoustroje.....	2411
5.1.	Kleszcze <i>Robert Flisiak</i>	2411
5.2.	Pluskwiaki różnoskrzydłe <i>Joanna Stańczak</i>	@xwy
5.3.	Pchły <i>Joanna Stańczak</i>	@2fz
5.4.	Komarowate <i>Beata Biernat</i>	@yyg
5.5.	Ćmiankowate <i>Beata Biernat</i>	@qlw
5.6.	Muchówki krótkoczułki <i>Joanna Stańczak</i>	@sdz
5.7.	Nieswoiste metody ochrony przed wektorami <i>Agnieszka Wroczyńska</i>	2413
B. Podstawy diagnostyki laboratoryjnej chorób zakaźnych		2414
1.	Cele i zasady badania mikrobiologicznego <i>Anna Przondo-Mordarska</i>	2414
2.	Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń bakteryjnych <i>Anna Przondo-Mordarska, Zofia Zwolska, Ewa Augustynowicz-Kopeć, Gajane Martirosian, Elżbieta Rożynek</i>	2414

4.1.5.	Pozakonazol	@ado	15.3.	Bliskowschodni zespół niewydolności oddechowej (MERS) <i>Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska, Miłosz Parczewski,</i> <i>Filip Mejza, Jacek Mrukowicz</i>	@abk
4.1.6.	Izawukonazol	@3yh	15.4.	Zespół ostrej niewydolności oddechowej (SARS) <i>Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska, Miłosz Parczewski,</i> <i>Filip Mejza, Jacek Mrukowicz</i>	@aif
4.2.	Polieny	@adp	16.	Zakażenia pokswirusami	@z3m
4.3.	Echinokandyny	@a2k	16.1.	Zakażenia pokswirusami – informacje ogólne <i>Anna Moniuszko-Malinowska</i>	@7u6
4.3.1.	Kaspofungina	@a7v	16.2.	Mięczak zakażny <i>Weronika Rymer, Piotr Sawiec, Andrzej Gładysz</i>	@cim
4.3.2.	Anidulafungina	@baq	16.3.	Ospa krowia <i>Anna Moniuszko-Malinowska</i>	@43m
4.3.3.	Mykafungina	@cak	16.4.	Ospa małpia <i>Anna Moniuszko-Malinowska</i>	@rni
4.4.	Analogi nukleozydów	@a2l	16.5.	Ospa owcza <i>Anna Moniuszko-Malinowska</i>	@g7v
5.	Leki przeciwpasożytnicze	@6fe	16.6.	Ospa prawdziwa <i>Anna Moniuszko-Malinowska</i>	@uap
5.1.	Leki przeciwpierwotniakowe <i>Jerzy Stefaniak, Szymon Nowak</i>	@j7p	17.	Zakażenia poliomawirusami <i>Weronika Rymer</i>	@2gv
5.1.1.	Leki przeciwmalaryczne	@chl	17.1.	Zakażenia poliomawirusami – informacje ogólne	@kc2
5.1.2.	Leki przeciwko toksoplazmozie	@ckn	17.2.	Zakażenia JCW	@fyv
5.1.3.	Inne leki przeciwpierwotniakowe	@ciw	17.3.	Zakażenia BKV	@zbb
5.2.	Leki przeciwko robakom płaskim i nicieniom <i>Jerzy Stefaniak, Szymon Nowak</i>	@cg7	18.	Zakażenia wirusami <i>Coxsackie</i> i innymi enterowirusami <i>Małgorzata Ingot</i>	@pbe
5.3.	Leki przeciwko ektopasożytom <i>Jacek Szepietowski, Joanna Salomon</i>	@chm	18.1.	Zakażenia wirusami <i>Coxsackie</i> i innymi enterowirusami – informacje ogólne	@nzp
D.	Choroby wirusowe	2428	18.2.	Nagminne porażenie dziecięce (<i>poliomyelitis</i>)	@lvs
1.	Choroby wirusowe – informacje ogólne <i>Miłosz Parczewski</i>	@2an	18.3.	Zakażenia wirusami <i>Coxsackie</i>	@cin
2.	Choroba przeziębieniowa (przeziębienie) <i>Andrzej Gładysz, Piotr Sawiec</i>	2428	19.	Zakażenie wirusem Zachodniego Nilu <i>Weronika Rymer,</i> <i>Agnieszka Wroczyńska</i>	@kdj
3.	Choroby wywołane przez parwowirusa B19 <i>Magdalena Marczyńska, Piotr Sawiec</i>	@adw	20.	Zakażenie HPV <i>Magdalena Leszczyszyn-Pynka</i>	@kzr
4.	Gorączka chikungunya <i>Agnieszka Wroczyńska</i>	@cfm	21.	Zakażenie HTLV <i>Miłosz Parczewski</i>	@rop
5.	Grypa <i>Ernest Kuchar, Jacek Mrukowicz, Andrzej Gładysz, Piotr Sawiec</i> ...	2429	22.	Zika <i>Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska</i>	@cfl
6.	Japońskie zapalenie mózgu <i>Agnieszka Wroczyńska</i>	@jzq	E.	Wybrane choroby bakteryjne	2472
7.	Odkszczone zapalenie mózgu (syn. środkowoeuropejskie lub wczesnoletnie) <i>Robert Flisiak</i>	2436	1.	Choroby bakteryjne – informacje ogólne <i>Katarzyna Fleischer-Stępniewska</i>	@4xn
8.	Odra <i>Leszek Szenborn, Piotr Sawiec</i>	2437	2.	Bartonelozy	@jq4
9.	Różyczka <i>Leszek Szenborn, Bożena Dubiel</i>	2440	2.1.	Bartonelozy – informacje ogólne <i>Jolanta Niścigorska-Olsen</i>	@cll
10.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic) <i>Leszek Szenborn, Bożena Dubiel</i>	2441	2.2.	Angiomatoza bakteryjna <i>Jolanta Niścigorska-Olsen</i>	@cii
11.	Wirusowe gorączki krwotoczne <i>Anna Kuna, Agnieszka Wroczyńska, Weronika Rymer</i>	@uz6	2.3.	Choroba Carriona <i>Małgorzata Paul</i>	@ckc
11.1.	Wirusowe gorączki krwotoczne – informacje ogólne	@bbv	2.4.	Choroba kociego pazura <i>Jolanta Niścigorska-Olsen</i>	@ckb
11.2.	Denga	@a3r	2.5.	Gorączka okopowa <i>Jolanta Niścigorska-Olsen</i>	@clm
11.3.	Zakażenie wirusem gorączki krwotocznej ebola	@cfk	2.6.	Plamica wątrobowa <i>Jolanta Niścigorska-Olsen</i>	@bnj
11.4.	Żółta gorączka	@cfj	3.	Bruceloza <i>Jolanta Niścigorska-Olsen</i>	@bni
12.	Wścieklizna <i>Piotr Kajfasz</i>	@q4m	4.	Choroby przenoszone drogą płciową	@auu
13.	Zakażenia adenowirusowe <i>Ernest Kuchar</i>	@cio	4.1.	Choroby przenoszone drogą płciową – informacje ogólne <i>Maciej Pastuszczak</i>	@hfp
14.	Zakażenia herpeswirusami	2443	4.2.	Kiła <i>Anna Wojas-Pelc, Maciej Pastuszczak, Andrzej Jaworek</i>	@auz
14.1.	Zakażenia herpeswirusami – informacje ogólne <i>Weronika Rymer</i>	@jwe	4.3.	Rzeżączka <i>Aleksandra Batycka-Baran</i>	@au2
14.2.	Ospa wietrzna <i>Ewa Duszczyk, Bożena Dubiel</i>	2443	4.4.	Zakażenie chlamydiowe przenoszone drogą płciową <i>Aleksandra Batycka-Baran</i>	@au3
14.3.	Pólpasiec <i>Piotr Zaborowski</i>	2446	4.5.	Ziarnica weneryczna pachwin <i>Aleksandra Batycka-Baran</i>	@au4
14.4.	Zakażenie wirusem cytomegalii (CMV) <i>Weronika Rymer</i>	@g3w	5.	Dur brzuszny i paradury (gorączka jelitowa, zespół durowy) <i>Piotr Zaborowski</i>	@k3e
14.5.	Zakażenie wirusem Epsteina i Barr (EBV) <i>Magdalena Marczyńska, Piotr Sawiec, Weronika Rymer</i>	2448	5.1.	Dur brzuszny	@aea
14.5.1.	Mononukleozą zakażną	2450	6.	Dżuma <i>Katarzyna Sikorska</i>	@kfs
14.6.	Zakażenie HHV6 i HHV7 <i>Agnieszka Matkowska-Kocjan</i>	@i7r	7.	Gorączka od ugryzienia przez szczura <i>Weronika Rymer</i>	@cki
14.7.	Zakażenie HHV8 <i>Justyna Kowalska</i>	@hl3	8.	Gorączka Q <i>Ernest Kuchar</i>	@auv
14.8.	Zakażenie wirusem opryszczki zwykłej <i>Piotr Zaborowski, Piotr Sawiec</i>	2451	9.	Jersinioza <i>Miłosz Parczewski</i>	@y3c
15.	Zakażenia koronawirusowe	2454	10.	Martwicze zapalenia powięzi <i>Magdalena Leszczyszyn-Pynka, Monika Bociąga-Jasik</i>	@bnf
15.1.	Zakażenia koronawirusowe – informacje ogólne <i>Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska</i>	2454	11.	Melioidoza <i>Małgorzata Sulima</i>	@gkz
15.2.	COVID-19 (choroba spowodowana przez SARS-CoV-2) <i>Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska, Miłosz Parczewski,</i> <i>Filip Mejza, Jacek Mrukowicz</i>	2454	12.	Nokardioza <i>Bogusz Aksak-Wąs</i>	@i2j

13.	Nosaczyna	Weronika Rymer.....	@avk
14.	Pastereloza	Jolanta Niścigorska-Olsen.....	@avl
15.	Promienica	Monika Bociąga-Jasik.....	@bng
16.	Różyca	Monika Bociąga-Jasik.....	@bne
17.	Tularemia	Jolanta Niścigorska-Olsen.....	@avm
18.	Wąglik	Monika Bociąga-Jasik.....	@clp
19.	Zakażenia <i>Clostridium</i>	2472	
19.1.	Zakażenia <i>Clostridium</i> – informacje ogólne	Weronika Rymer.....	@j3m
19.2.	Zatrucie toksyną botulinową (botulizm, zatrucie jadem kielbasianym)	Robert Flisiak, Piotr Sawiec.....	2472
19.3.	Tężec	Robert Flisiak, Bartosz Szetela, Jacek Mrukowicz.....	2475
19.4.	Zgorzel gazowa	Monika Bociąga-Jasik.....	@aus
20.	Zakażenia gronkowcowe	Tomasz Smiatcz, Waleria Hryniewicz.....	2477
21.	Zakażenia krętkami.....	2483	
21.1.	Zakażenia krętkami – informacje ogólne	Bogusz Aksak-Wąs.....	@sft
21.2.	Borelioza z Lyme	Robert Flisiak, Jacek Szechiński.....	2483
21.3.	Dur powrotny przenoszony przez kleszcze	Jerzy Jaroszewicz.....	@auy
21.4.	Dur powrotny przenoszony przez wszy	Anna Grzeszczuk.....	@ckh
21.5.	Krętkowice endemiczne	Natalia Kulawiak, Natalia Zgud-Jankowska.....	@wv6
21.5.1.	Bejel.....	@25r	
21.5.2.	Pinta.....	@3dh	
21.5.3.	Malinica.....	@f72	
21.6.	Leptospiroza	Marta Wawrzynowicz-Syczewska.....	@clk
21.7.	Trąd	Anna Kuna.....	@34m
22.	Wybrane zakażenia paciorkowcowe	Magdalena Leszczyszyn-Pynka.....	2488
22.1.	Zakażenia paciorkowcowe – informacje ogólne.....	@2uz	
22.2.	Plonica (szkarlatyna).....	@cli	
22.3.	Róża.....	2488	
23.	Zakażenia przecinkowcami.....	@jhn	
23.1.	Zakażenie <i>Vibrio cholerae</i> (cholera)	Piotr Kajfasz.....	@sgy
23.2.	Zakażenie <i>Vibrio vulnificus</i>	Bogusz Aksak-Wąs.....	@7wi
23.3.	Zakażenie <i>Vibrio parahaemolyticus</i>	Bogusz Aksak-Wąs.....	@6t2
24.	Zakażenia riketsjami i innymi bakteriami wewnątrzkomórkowymi.....	@p3s	
24.1.	Zakażenia riketsjami i innymi bakteriami wewnątrzkomórkowymi – informacje ogólne	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@a3q
24.2.	Anaplazmoza	Robert Flisiak.....	@b3z
24.3.	Dury plamiste	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@avf
24.3.1.	Dur endemiczny, zaroślowy	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cm7
24.3.2.	Dur mysi, epidemiczny	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cm6
24.3.3.	Dur wysypkowy epidemiczny (choroba Brilla i Zinssera)	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cjo
24.4.	Erlichioza (ludzka erlichioza monocytowa)	Jerzy Jaroszewicz.....	@aux
24.5.	Gorączki plamiste	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@avg
24.5.1.	Afrykańska gorączka kleszczowa	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cj4
24.5.2.	Dalekowschodnia gorączka plamista	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@ckz
24.5.3.	Gorączka plamista Flinders Island	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cju
24.5.4.	Gorączka plamista Gór Skalistych	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cjp
24.5.5.	Gorączka plamista przenoszona przez pchły	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@ck2
24.5.6.	Gorączka plamista śródziemnomorska	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cjq
24.5.7.	Japońska gorączka plamista	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cjr
24.6.	Ospa riketsjozowa	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cj6
24.7.	Zakażenie <i>R. parkei</i>	Piotr Zaborowski, Weronika Rymer.....	@cj3
F.	Choroby grzybicze.....	2490	
1.	Grzybice skóry i paznokci	Anita Hryncewicz-Gwóźdź.....	@clo
1.1.	Dermatofitozy.....	@ckg	
1.2.	Kandydoza (drożdżycza, kandydiaza) powierzchowna.....	@ckk	
1.3.	Łupież pstry.....	@ckl	
1.4.	Zakażenia przez grzyby dimorficzne.....	@5qu	
1.4.1.	Zakażenia przez grzyby dimorficzne – informacje ogólne.....	@ckm	
1.4.2.	Sporotrychoza.....	@bnk	
2.	Grzybice układowe.....	2490	
2.1.	Grzybice układowe – informacje ogólne	Weronika Rymer, Bogdan Ochrem.....	@mmj
2.2.	Histoplazmoza	Piotr Zabrowski, Weronika Rymer.....	@aec
2.3.	Kandydoza (drożdżycza, kandydiaza)	Iwona Cielniak.....	2490
2.4.	Kryptokokoza (toruloza, drożdżycza europejska)	Miłosz Parczewski.....	@ci2
2.5.	Mukormykoza (zygomykoza)	Weronika Rymer.....	@ci3
2.6.	Inne grzybice układowe	Weronika Rymer, Bogdan Ochrem.....	@x2z
G.	Choroby pasożytnicze.....	2494	
1.	Choroby pierwotniakowe.....	2494	
1.1.	Choroby pierwotniakowe – informacje ogólne	Jerzy Stefaniak.....	@zso
1.2.	Babeszjoza	Jerzy Jaroszewicz.....	@auw
1.3.	Balantidioza	Jerzy Stefaniak, Matylda Kludkowska.....	@cjb
1.4.	Blastocystoza	Jerzy Stefaniak, Matylda Kludkowska.....	@cja
1.5.	Giardioza	Tomasz Mach, Szymon Nowak, Jerzy Stefaniak.....	2494
1.6.	Leiszmanioza	Agnieszka Wroczyńska, Piotr Zaborowski.....	@a3b
1.7.	Malaria (zimmica)	Agnieszka Wroczyńska, Waclaw Nahorski.....	@ad7
1.8.	Pelzakowe zapalenie rogówki	Małgorzata Paul.....	@ofc
1.9.	Pelzakowica	Tomasz Mach, Agnieszka Wroczyńska.....	2496
1.10.	Sarkocystoza	Agnieszka Wroczyńska.....	@smk
1.11.	Toksoplazmoza	Małgorzata Paul, Elżbieta Kacprzak.....	2498
1.12.	Trypanosomoza afrykańska (śpiączka afrykańska)	Małgorzata Paul.....	@cho
1.13.	Trypanosomoza amerykańska (trypanosomoza południowoamerykańska, choroba Chagasa)	Małgorzata Paul.....	@cha
1.14.	Zarażenie rzęsiastkiem pochwowym (rzęsistkowica)	Przemysław Ciechanowski.....	@grd
2.	Robaczycze.....	2501	
2.1.	Robaczycze – informacje ogólne	Jerzy Stefaniak.....	@miw
2.2.	Anisakioza	Agnieszka Wroczyńska.....	@cfi
2.3.	Bąblowica.....	2501	
2.3.1.	Bąblowica jednojamowa (echinokokoza)	Jerzy Stefaniak, Krystyna Frąckowiak, Krzysztof Kaczmarek.....	@b5e
2.3.2.	Bąblowica wielojamowa (alweokokoza)	Jerzy Stefaniak, Elżbieta Kacprzak.....	2501
2.4.	Dirofilarioza	Małgorzata Paul.....	@ckd
2.5.	Fascjoloza	Małgorzata Paul.....	@cdh
2.6.	Filariozy	Piotr Zaborowski.....	@b6v
2.7.	Glistnica	Tomasz Mach, Szymon Nowak, Jerzy Stefaniak.....	2503
2.8.	Owsica	Tomasz Mach, Szymon Nowak, Jerzy Stefaniak.....	2504
2.9.	Paragonimoza	Małgorzata Paul.....	@cke
2.10.	Schistosomoza	Piotr Zaborowski, Agnieszka Wroczyńska.....	@aeb
2.11.	Tasiemczyce	Tomasz Mach, Szymon Nowak, Jerzy Stefaniak.....	2505
2.12.	Tęgoryjczyca	Jerzy Stefaniak, Matylda Kludkowska.....	@byd
2.13.	Toksokaroza	Małgorzata Paul, Jerzy Stefaniak.....	@ap6
2.14.	Trichurioza (włosogłównicza)	Jerzy Stefaniak, Matylda Kludkowska.....	@cdi
2.15.	Wągrzyca (cysticerkoza)	Małgorzata Paul, Elżbieta Kacprzak.....	@atz
2.16.	Węgorzycza (strongyloidoza)	Małgorzata Paul.....	@auq
2.17.	Włośnica	Karolina Mrówka, Jerzy Stefaniak, Łukasz Pielok.....	2507

2.18.	Wysypka pływaków	Małgorzata Paul	@clin	2518
2.19.	Zespół larwy skórnej wędrującej	Jerzy Stefaniak, Karolina Mrówka	@ckj	2519
3.	Zarażenia ektopasożytami		@ci5	2519
3.1.	Muzyce	Jerzy Stefaniak, Szymon Nowak	@ci5	2520
3.2.	Nużycza	Jacek Szepietowski, Joanna Salomon	@chd	2520
3.3.	Świerzb	Jacek Szepietowski, Joanna Salomon	@chb	2521
3.4.	Wszawica	Jacek Szepietowski, Joanna Salomon	@chc	2521
H.	Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego			2509
1.	Ostre ropne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	Witold Przyjałkowski		2509
2.	Bakteryjne nieropne zapalenia ośrodkowego układu nerwowego	Witold Przyjałkowski		2515
3.	Gruźlicze zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu	Witold Przyjałkowski		2515
4.	Wirusowe zapalenia ośrodkowego układu nerwowego	Witold Przyjałkowski		2517
5.	Grzybicze ośrodkowego układu nerwowego	Witold Przyjałkowski		2521
6.	Ograniczone zakażenia mózgu	Witold Przyjałkowski		2523
6.1.	Ropniak podtwardówkowy			2523
6.2.	Ropień mózgu		@a4v	2523
7.	Zarażenia pasożytnicze ośrodkowego układu nerwowego	Małgorzata Paul	@cm5	2524
7.1.	Neglerioza		@au5	2524
7.2.	Ziarniniakowe pełzakowe zapalenie mózgu		@au6	2524
I.	Zakażenia u osób z niedoborem odporności			2524
	Weronika Rymer, Bogdan Ochrem		@2ng	2524
J.	Zespół nabytego niedoboru odporności (AIDS)			2524
	Jacek Gąsiorowski, Bartosz Szetela, Brygida Knysz			2524
K.	Gorączka o nieznanej przyczynie	Piotr Zaborowski		2538
L.	Zakażenia szpitalne	Tomasz Ozorowski, Waleria Hryniewicz		2548
1.	Zakażenia szpitalne – informacje ogólne			2548
2.	Zakażenia związane z cewnikiem donaczyniowym			2551
3.	Inne zakażenia szpitalne			2553
Ł.	Sepsa i wstrząs septyczny			2554
	Roman Jaeschke, Miłosz Jankowski, Andrzej Kübler			2554
M.	Postępowanie w przypadku ekspozycji na zakażenie wirusowe przenoszone drogą krwi			2562
	Weronika Rymer, Brygida Knysz, Jacek Juszczyk			2562
N.	Immunoprofilaktyka chorób zakaźnych u dorosłych			2567
	Jacek Wysocki, Jacek Mrukowicz, Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska			2567
1.	Immunoprofilaktyka chorób zakaźnych u dorosłych – informacje ogólne			2567
1.1.	Rodzaje immunoprofilaktyki			2567
1.2.	Szczepionki			2568
1.2.1.	Klasyfikacja szczepionek			2568
1.2.2.	Skład szczepionek			2568
1.2.3.	Niepożądane odczyny poszczepienne			2569
1.2.4.	Przeciwwskazania uniwersalne do szczepień			2569
1.2.5.	Postępowanie przed szczepieniem i po szczepieniu			2571
1.2.6.	Opracowanie indywidualnego kalendarza szczepień			2573
1.2.7.	Dokumentacja szczepień			2573
2.	Program szczepień dla dorosłych			2574
2.1.	Szczepionki przeciwko chorobom wirusowym			2574
2.1.1.	COVID-19			2574
2.1.2.	Grypa			2578
2.1.3.	Japońskie zapalenie mózgu			2578
2.1.4.	Nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis)			2579
2.1.5.	Odkleszczowe zapalenie mózgu			2579
2.1.6.	Odra, świnka i różyczka			2580
2.1.7.	Ospa wietrzna			2580
2.1.8.	Wirus brodawczaka ludzkiego (HPV)			2581
2.1.9.	Wścieklizna			2581
2.1.10.	WZW typu B			2582
2.1.11.	WZW typu A			2584
2.1.12.	Żółta gorączka			2584
2.2.	Szczepionki przeciwko chorobom bakteryjnym			2585
2.2.1.	Błonica i tężec			2585
2.2.2.	Cholera			2585
2.2.3.	Dur brzuszny			2586
2.2.4.	Krzusiec			2586
2.2.5.	Meningokoki			2587
2.2.6.	Pneumokoki			2587
3.	Szczepienia w określonych grupach osób			2588
3.1.	Szczepienia przed podróżą zagraniczną			2588
3.2.	Szczepienia chorych z niedoborem odporności			2588
3.2.1.	Szczepienie osób po przeszczepieniu komórek krwiotwórczych			2592
3.2.2.	Szczepienie osób z chorobami autoimmunologicznymi leczonych immunosupresyjnie lub lekami biologicznymi			2593
3.2.3.	Strategia kokonu			2593
3.3.	Szczepienie osób z zaburzeniami krzepnięcia			2594
3.4.	Szczepienia a stosowanie leków przeciwdrobnoustrojowych			2594
O.	Profilaktyka zakażeń personelu medycznego			2595
	Weronika Rymer, Agnieszka Wroczyńska			2595
1.	Środki indywidualnej ochrony personelu medycznego			2595
2.	Rodzaje metod izolacji i inne metody profilaktyki zakażeń w placówkach medycznych			2601
XII	Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej i równowagi kwasowo-zasadowej			2605
A.	Fizjologia	Edward Franek, Franciszek Kokot		2605
B.	Zaburzenia gospodarki wodnej	Edward Franek, Franciszek Kokot		2608
1.	Stany odwodnienia			2608
1.1.	Odwodnienie izotoniczne			2608
1.2.	Odwodnienie hipertoniczne			2608
1.3.	Odwodnienie hipotoniczne			2609
2.	Stany przewodnienia			2609
2.1.	Przewodnienie izotoniczne			2609
2.2.	Przewodnienie hipertoniczne			2611
2.3.	Przewodnienie hipotoniczne (zatrucie wodne)			2611
C.	Zaburzenia gospodarki sodowej			2612
1.	Fizjologia	Edward Franek, Franciszek Kokot		2612
2.	Hiponatremia	Edward Franek, Robert Drabczyk, Franciszek Kokot		2612
3.	Hipernatremia	Edward Franek, Franciszek Kokot		2619
D.	Zaburzenia gospodarki potasowej			2621
	Edward Franek, Franciszek Kokot			2621
1.	Fizjologia			2621
2.	Hipokaliemia			2622
3.	Hiperkaliemia			2623

E. Zaburzenia gospodarki magnezowej 01	6. Herbicydy @cmw
<i>Edward Franek, Franciszek Kokot</i> 2626	7. Insektycydy..... @bsz
1. Fizjologia..... 2626	8. Kwasy i zasady żrące..... @bvr
2. Hipomagnezemia..... 2626	9. Ołów..... @aff
3. Hipermagnezemia..... 2628	10. Rozpuszczalniki organiczne..... @a7q
F. Zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej i witaminy D <i>Edward Franek, Franciszek Kokot</i> 2629	11. Rtęć..... @a7t
1. Fizjologia..... 2629	12. Siarkowodór..... @afi
2. Hipokalcemia..... 2630	13. Tlenek węgla..... 2669
3. Hiperkalcemia..... 2631	D. Zatrucia substancjami pochodzenia biologicznego
4. Hipofosfatemia..... 2633	<i>Zbigniew Kolaciński, Dorota Klimaszek, Janusz Szajewski</i> @bbf
5. Hiperfosfatemia..... 2634	1. Grzyby..... @a75
6. Witamina D..... 2635	1.1. Muchomor sromotnikowy (<i>Amanita phalloides</i>)..... @cjf
G. Zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej <i>Edward Franek, Franciszek Kokot</i> 2638	1.2. Zastonak rudy (<i>Cortinarius orellanus</i>)..... @bvs
1. Fizjologia..... 2638	1.3. Piestrzienica kasztanowata (<i>Gyromitra esculenta</i>)..... @bvt
2. Wpływ zaburzeń równowagi kwasowo-zasadowej na metabolizm..... 2641	2. Rośliny wyższe..... @bvu
3. Podział zaburzeń równowagi kwasowo-zasadowej..... 2641	2.1. Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)..... @afk
4. Kwasyca nieoddechowa..... 2641	2.2. Naparstnica (<i>Digitalis</i>)..... @bvv
5. Kwasyca oddechowa..... 2642	2.3. Rośliny zawierające alkaloidy tropanowe..... @ckt
6. Zasadowica nieoddechowa..... 2642	3. Jad żmii zygzakowatej..... @bbg
7. Zasadowica oddechowa..... 2643	E. Zatrucia lekami i substancjami psychoaktywnymi
H. Dożylne leczenie płynami <i>Miłosz Jankowski, Roman Jaeschke</i> 2644	<i>Dorota Klimaszek, Zbigniew Kolaciński, Karina Sommerfeld-Klatta, Karol Świeca</i> @bbh
XIII Zatrucia	1. Leki uspokajające, nasenne i przeciwlękowe..... @bbi
A. Ogólne zasady postępowania w ostrych zatruciach <i>Dorota Klimaszek, Zbigniew Kolaciński, Janusz Szajewski</i> 2653	1.1. Barbiturany..... @afl
1. Ocena stanu chorego..... 2653	1.2. Benzodiazepiny..... @bbj
2. Rozpoznanie zatrucia..... 2653	1.3. Zespół abstynencyjny z odstawienia leków nasennych lub leków uspokajających..... @cnv
3. Dekontaminacja..... 2655	2. Opioidy..... @bbk
4. Metody przyspieszonej eliminacji wchłoniętych trucizn..... 2656	2.1. Morfina..... @afm
5. Odrutki..... 2656	2.2. Heroina..... @a3z
6. Słownik wybranych pojęć..... 2656	2.3. Kodeina i dekstrometorfan..... @chf
B. Wybrane zespoły kliniczne w ostrych zatruciach <i>Dorota Klimaszek</i> 2657	2.4. Tramadol..... @chg
1. Ostry zespół cholinergiczny..... 2657	2.5. Metadon..... @chh
2. Ostry zespół antycholinergiczny..... 2658	2.6. Ostry zespół odstawienia opioidów..... @chi
3. Hipotermia..... 2659	3. Substancje psychoaktywne..... @a32
4. Hipertermia..... 2660	3.1. Amfetaminy..... @ato
5. Zespół sympatykomimetyczny..... 2661	3.2. Fencyklidyna i ketamina..... @a33
6. Zespół serotoninowy (serotonergiczny)..... 2662	3.3. Kokaina..... @a34
C. Zatrucia substancjami chemicznymi <i>Dorota Klimaszek, Zbigniew Kolaciński, Karol Świeca</i> 2664	3.4. LSD..... @afn
1. Alkohole..... 2664	3.5. Kannabinoidy naturalne..... @a35
1.1. Alkohol etylowy..... 2664	3.6. Dopalacze..... @cal
1.2. Alkohol izopropylowy i propylowy..... 2667	4. Trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne..... @bvww
1.3. Alkohole wyższe (amylowy, butylowy, etyloheksalowy, alkohole fuzlowe)..... 2667	5. Sole litu..... @bc4
1.4. Alkohol metylowy..... 2667	6. Paracetamol..... @bbi
1.5. Glikol etylenowy..... 2668	7. Kwas acetylosalicylowy..... @a76
2. Amoniak i wodorotlenek amonowy..... @ae7	8. Wybrane leki stosowane w chorobach układu krążenia..... @cil
3. Azotany i azotyny nieorganiczne..... @bsv	8.1. Blokery kanału wapniowego..... @afo
4. Chlor..... @afa	8.2. β-blokery..... @a77
5. Cyjanki i cyjanowodór..... @a7o	8.3. Digoksyna..... @cl5
	8.4. Pochodne kumaryny..... @baa
	9. Pochodne metyloksantyn..... @bab
	10. Sole żelaza..... @bac

XIV Medycyna podróży

A.	Ogólne zasady przygotowania pacjenta do podróży zagranicznej do tropiku i regionów o złych warunkach sanitarnych	2673
1.	Ocena ryzyka zdrowotnego w podróży <i>Agnieszka Wroczyńska, Anna Kuna, Weronika Rymer</i>	2673
1.1.	Podróże zagraniczne podczas pandemii COVID-19.....	2673
2.	Porada medyczna przed wyjazdem zagranicznym <i>Agnieszka Wroczyńska, Anna Kuna, Weronika Rymer</i>	2675
3.	Zasady aklimatyzacji do odmiennych warunków środowiskowych w podróży <i>Agnieszka Wroczyńska, Anna Kuna, Weronika Rymer, Robert K. Szymczak</i>	2675
3.1.	Aklimatyzacja do klimatu tropikalnego.....	2675
3.2.	Aklimatyzacja do wysokości n.p.m.....	2677
4.	Podróże lotnicze <i>Agnieszka Wroczyńska, Anna Kuna, Weronika Rymer</i>	2678
5.	Przekraczanie wielu stref czasowych w podróży <i>Tomasz Chodnik</i>	2678
B.	Zapobieganie chorobom zakaźnym w podróży <i>Agnieszka Wroczyńska, Anna Kuna, Weronika Rymer</i>	2679
1.	Szczepienia ochronne przed podróżą zagraniczną.....	2679
2.	Profilaktyka malarii.....	2680
2.1.	Chemioprofilaktyka malarii.....	2680
3.	Zasady nieswoistej profilaktyki chorób infekcyjnych w podróży ...	2682
3.1.	Zapobieganie chorobom przenoszonym przez owady i pajęczaki ...	2682
3.2.	Zapobieganie zakażeniom pokarmowym.....	2682
3.3.	Inne zasady nieswoistej profilaktyki chorób zakaźnych.....	2683
4.	Szczepienia obowiązkowe i zalecane, zapobieganie malarii oraz inne zasady profilaktyki w podróży do poszczególnych krajów.....	2684
C.	Ostra choroba wysokościowa <i>Robert K. Szymczak, Agnieszka Wroczyńska, Zdzisław Jan Ryn</i>	@cd4
D.	Choroba dekompresyjna <i>Jacek Kot</i>	@dvj

XV Opieka paliatywna

A.	Opieka paliatywna w chorobach nienowotworowych	2687
1.	Współczesne podejście do opieki paliatywnej <i>Piotr Z. Sobański, Ewa Jassem, Małgorzata Krajnik</i>	2687
2.	Opieka paliatywna w chorobach układu krążenia <i>Piotr Z. Sobański, Przemysław Leszek, Tomasz Grodzicki, Grzegorz Opolski</i> ...	2688
3.	Opieka paliatywna w chorobach układu oddechowego <i>Ewa Jassem, Małgorzata Krajnik, Alicja Siemińska</i>	2690
B.	Postępowanie w wybranych objawach chorobowych	2691
1.	Ból u chorego na nowotwór <i>Małgorzata Krajnik, Piotr Z. Sobański</i> ...	2691
2.	Duszność <i>Małgorzata Krajnik, Piotr Z. Sobański</i>	2707
3.	Kaszel <i>Ewa Jassem, Małgorzata Krajnik</i>	2713
4.	Czkawka <i>Wojciech Leppert, Jacek Łuczak</i> '.....	2714
5.	Nudności i wymioty <i>Wojciech Leppert, Jacek Łuczak</i> '.....	2714
6.	Zaparcie i biegunka <i>Wojciech Leppert, Jacek Łuczak</i> '.....	2717
6.1.	Zaparcie.....	2717
6.2.	Biegunka.....	2718
7.	Świąd <i>Małgorzata Krajnik</i>	2719
8.	Odleżyny <i>Maciej Sopata, Elżbieta Tomaszewska</i>	2722
9.	Jadłowstręt, wyniszczenie i zmęczenie nowotworowe <i>Lidia Gorzeleńska, Iwona Zaporowska-Stachowiak</i>	2727
9.1.	Jadłowstręt i wyniszczenie nowotworowe.....	2727
9.2.	Zmęczenie nowotworowe.....	2729

10.	Sedacja w opiece paliatywnej <i>Aleksandra Kotlińska-Lemieszek, Iwona Zaporowska-Stachowiak, Leszek Pawłowski</i>	@byn
C.	Opieka w okresie umierania	2730
1.	Przygotowanie ciężko chorego do umierania i śmierci <i>Aleksandra Kotlińska-Lemieszek, Marzena Krzywda</i>	2730
2.	Postępowanie w agonii <i>Aleksandra Kotlińska-Lemieszek, Maciej Kluziak</i>	2731

XVI Zaburzenia odżywiania

A.	Neuroendokrynną kontrola głodu i sytości <i>Bogusława Baranowska</i>	@ave
B.	Ocena stanu odżywienia <i>Stanisław Kłęk</i>	2735
C.	Niedożywienie <i>Stanisław Kłęk, Marek Pertkiewicz</i> '.....	2737
D.	Leczenie żywieniowe <i>Stanisław Kłęk, Marek Pertkiewicz</i> '.....	2739
E.	Zaburzenia zachowania związane z odżywianiem <i>Bogusława Baranowska</i>	@beh
1.	Jadłowstręt psychiczny.....	@cdx
2.	Żarłoczność psychiczna (bulimia).....	@cdy
F.	Otyłość <i>Magdalena Olszanecka-Glinianowicz, Lucyna Ostrowska, Ewa Placzkiewicz-Jankowska</i>	2745
G.	Zespół metaboliczny <i>Magdalena Olszanecka-Glinianowicz</i>	@bed

XVII Podstawy EBM

A.	Wprowadzenie <i>Piotr Gajewski, Roman Jaeschke</i>	@bbs
B.	Pytania kliniczne <i>Jan Brożek, Piotr Gajewski, Wiktoria Leśniak, Roman Jaeschke, Jacek Mrukowicz, Małgorzata Bała</i>	@awg
C.	Ocena informacji o metodzie leczniczej, rokowaniu lub szkodliwości <i>Wiktoria Leśniak, Jan Brożek, Roman Jaeschke, Piotr Gajewski, Małgorzata Bała, Jacek Mrukowicz</i>	@aid
D.	Ocena informacji o metodzie diagnostycznej <i>Jan Brożek, Roman Jaeschke, Wiktoria Leśniak, Piotr Gajewski, Jacek Mrukowicz, Małgorzata Bała</i>	@bjl
E.	Przegląd systematyczny i metaanaliza <i>Wiktoria Leśniak, Małgorzata Bała, Jacek Mrukowicz, Jan Brożek, Roman Jaeschke, Piotr Gajewski</i>	@bh2
F.	Wytyczne praktyki klinicznej <i>Roman Jaeschke, Jan Brożek, Piotr Gajewski, Jacek Mrukowicz, Małgorzata Bała, Wiktoria Leśniak</i>	@bjl

Indeks.....